

Møteinnkalling

Utvalg: Færder nasjonalparkstyre
Møtested: , Nøtterøy kommune - rådhuset
Dato: 03.04.2014
Tidspunkt: 14:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 99 74 42 25. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.
Eventuelle kommentarer til protokollen fra forrige møte oversendes sekretariatet.

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 9/2014	Godkjenning av innkalling og protokoll fra forrige møte		2003/1055
ST 10/2014	Referatsaker <i>- se vedlegg</i>		2003/1055
ST 11/2014	Delegerte saker <i>- ingen saker</i>		2003/1055
ST 12/2014	Eventuelt <i>- møte med miljøministeren</i>		2003/1055
ST 13/2014	Gbnr 132/4 - Mellom Bolæren - Færder nasjonalpark - Nøtterøy - søknad om omlegging av kyststi		2014/1570
ST 14/2014	Færder nasjonalpark - motorferdsel på Østre Bolæren		2013/6066
ST 15/2014	Færder nasjonalpark - tiltak i regi av utvalgte kulturlandskap 2014		2014/1742
ST 16/2014	Færder nasjonalpark - organisering av sekretariat og knutepunkt		2014/1745
ST 17/2014	Færder nasjonalpark - rådgivende utvalg - sammensetning		2014/1746
ST 18/2014	Færder nasjonalpark - samarbeid om informasjon og oppsyn i 2014		2014/1747
ST 19/2014	Færder nasjonalpark - nasjonalparksenter - status og veien videre		2014/508
ST 20/2014	Færder nasjonalpark - plassering og utforming av informasjonstavler og portaler		2014/1748
ST 21/2014	Færder nasjonalpark - kulturlandskapsskolen		2014/1749
ST 22/2014	Færder nasjonalpark - budsjett 2014		2014/1743

FÆRDER NASJONALPARKSTYRE

Styremøte 04.02.14 - møteprotokoll

Sak 1 - Godkjenning av innkalling og møteprotokoll fra 11.12.13

Vedtak:

Innkalling og referatet ble godkjent.

Sak 2/14 – Referatsaker

Referatsak – saker som har vært behandlet av Fylkesmannen

Vedtak:

Redegjørelsen ble tatt til orientering.

Referatsak – saker som kommer til styret

Vedtak:

Redegjørelsen ble tatt til orientering. Sakene fremlegges for styret når forberedende saksbehandling er fullført.

Sak 3/14 - Eventuelt

Styreleder tok opp spørsmålet om det bør etableres en forening med navn «Nasjonalparkens venner» .

Sak 4/14 - Store Færder ornitologiske stasjon – leiekontrakt

Vedtak:

Følgende uttalelse oversendes Kystverket:

Færder nasjonalparkstyre viser til Kystverkets henvendelse om fornyelse av leieavtalen med Store Færder Ornitologiske Stasjon. Nasjonalparkstyret ser meget positivt på foreningens virksomhet, og anbefaler at leieavtalen fornyes for 9 år som omsøkt.

Siden Store Færder nå inngår i Færder nasjonalpark, foreslås følgende tillegg til teksten under punkt 7 (disponering av tomten):

«Store Færder inngår i Færder nasjonalpark, og det påhviler leietaker å følge bestemmelsene i verneforskriften.»

Sak 5/14 - Administrativt kontaktutvalg (sammensetning)

Vedtak:

Færder nasjonalparkstyre oppnevner et administrativt kontaktutvalg med representanter fra følgende fagområder i Nøtterøy og Tjøme kommuner: arealplan, byggesak, kommunalteknisk drift, havnesaker og miljøvern.

Kommunene anmodes om å peke ut personene som skal inngå i utvalget.

Sak 6/14 – Budsjett 2014

Vedtak:

Budsjettforslaget som er oversendt Miljødirektoratet, ble tatt til orientering. Ny budsjettsak legges fram for styret når vi får vite hvor mye som blir tildelt. Det ble tatt opp et spørsmål om forebyggende uttak av mink i den indre delen av skjærgården, ikke bare i utskjærgården.

Sak 7/14 – Prosjekt samordning av oppsyn i nasjonalparken

På et samarbeidsmøte i januar 2014 (Stavern) mellom ulike oppsynsetater kom det opp et forslag om å gjennomføre et prøveprosjekt i nasjonalparken, for bedre samarbeid mellom de ulike oppsynstjenestene. Fylkesmannen og Politimesteren har hatt et oppfølgingsmøte i saken. De anbefaler at det innkalles til et felles møte for å lage en felles oppsynskalender for 2014 og bedre rutiner for samarbeid.

Vedtak:

Styret slutter seg til at et slikt prøveprosjekt bør gjennomføres.

Sak 8/14 - Møtekalender 2014

Vedtak:

Følgende møtedatoer ble bestemt:

- 3. april kl. 14 - 18
  - 12. juni kl. 14 – 18
  - 26. juni kl. 09 – 18
- Befaring i nasjonalparken, bl.a. Store Færder og Bolærne (varamedlemmer innkalles)
- 26. august kl. 14 – 18
  - 21. oktober kl. 14 – 18 (Tjøme)
  - 9. desember kl. 14 – 18 (Nøtterøy)

ST 10/2014 Referatsaker

Se eget vedlegg

ST 11/2014 Delegerte saker

Jngen saker

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2014/1570-0

Saksbehandler: Pål Otto Hansen

Dato: 13.03.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	03.04.2014	

3/2014

Gbnr 132/4 - Mellom Bolæren - Færder nasjonalpark - Nøtterøy - søknad om omlegging av kyststi

Forslag til vedtak

Med henvisning til verneforskriften for Færder nasjonalpark, naturmangfoldlovens §§ 7-12 og vurderingene i saksfremlegget, gir Færder nasjonalparkstyre med hjemmel i verneforskriftens § 3 pkt. 1.3 f, 1.3 i og 2.3 b tillatelse til omlegging av kyststi som omsøkt.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

1. Stien forutsettes omlagt som gangsti uten behov for gravearbeider, sprengning eller andre tyngre inngrep. Den skal ikke opparbeides som traktorvei.
2. Vegetasjon tillates ryddet for å sikre god farbarhet, men kun i nødvendig omfang. Det søkes å unngå større løvtrær og furutrær. Hogstavfall må fjernes godt ut fra stitraséen.
3. Nøyaktig trasè bestemmes og stikkes ut av ansvarlig person i Nøtterøy kommune.
4. Merking tillates etter anbefalingene i Merkehåndboka 2013. Merking av eksisterende sti som den nye stien skal erstatte, fjernes senest når ny sti og merking er på plass. Dette gjelder likevel ikke merking av sti til bronsealderrøys på Ravneberget.
5. Alle som deltar i arbeidet skal være kjent med innholdet i denne tillatelsen. Kopi av tillatelsen skal foreligge på arbeidsstedet.
6. Tiltakshaver skal kontakte forvaltningsmyndigheten for nasjonalparken dersom gjennomføringen endrer seg i forhold til beskrivelsen eller man møter uforutsette utfordringer som kan ha betydning for verneverdiene.
7. Tillatelsen gjelder bare i forhold til verneforskriften for Færder nasjonalpark og naturmangfoldloven. Andre nødvendige tillatelser, herunder fra grunneier, må innhentes før tiltaket iverksettes.

Avgjørelsen kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen tre uker etter mottak av styrets vedtak. Eventuell klage skal være skriftlig begrunnet, og skal sendes til Færder nasjonalparkstyre.

Bakgrunn

Nøtterøy kommune har i brev av 06.03.2014 redegjort for bakgrunnen for søknaden:

«Da Nøtterøy kommune kjøpte Mellom Bolæren i 2004 ble stien over øya merket som kyststi (blåmerket på vedlagte kart). Stiavsnittet mellom den tidligere skytebanen og småbrukene Vestre Rønningen og Nordre Jensesund følger den gamle kraftgaten. Dette stiavsnittet er til dels vanskelig fremkommelig, med fjellrabber, glatte svaberg og enkelte bratte partier. Mellem-Bolærens Venner, som har drevet utstrakt guiding langs stien, har erfart at mange har problemer med å gå der. Dette gjelder spesielt eldre, men også andre kan møte utfordringer, spesielt når underlaget er vått. Foreningen har derfor foreslått å legge om denne delen av stien slik at den følger en naturlig forsenkning i terrenget lenger nord. Nøtterøy kommune har vurdert tiltaket og kommet til at det er ønskelig å gjennomføre det. I tillegg til merking og vegetasjonsrydding, vil det være behov for å tilrettelegge over et fuktig parti der stien tar av fra skytebanen. Dette kan enten gjøres med trær etter ryddingen som legges rett på bakken, eller en klopp. Mellom Bolæren ligger i Færder nasjonalpark, og rydding og merking av ny sti krever dispensasjon etter verneforskriften, jf. særlig § 3 pkt. 1.3 i. Tiltaket vurderes ikke som søknadspiktig etter plan- og bygningsloven.....»

Hovedutvalg for miljøvern og kommunalteknikk behandlet saken i møte 05.03.2014, og fattet følgende vedtak:

- «1. Kyststien fra den tidligere skytebanen til Jensesund på Mellom Bolæren legges om til en mer nordlig trasé, som foreslått av Mellem-Bolærens Venner.*
- 2. Stien skal fortsatt være en gangsti, og ikke opparbeides til traktorvei.*
- 3. Rådmannen får fullmakt til å bestemme nøyaktig trasé og søke forvaltningsmyndigheten for Færder nasjonalpark om dispensasjon til tiltaket.»*

Saken skal sluttbehandles i formannskapet som grunneier i møte 19.03.2014. Av hensyn til fremdriften er saken oversendt nå med forbehold om positivt vedtak i formannskapet, slik at den kan behandles i Færder nasjonalparkstyre i april møtet.

Tiltaket er nærmere beskrevet og vurdert i vedlagte saksfremlegg i Hovedutvalg for miljøvern og kommunalteknikk 5.3.2014. Underliggende søknad fra Mellem-Bolærens Venner med kart og billedokumentasjon følger også vedlagt

Vurdering

Søknaden behandles med hjemmel i forskrift om vern av Færder nasjonalpark av 23. august 2013 og Naturmangfoldloven. Som faktagrunnlag legges utkast til *Forvaltningsplan for Færder nasjonalpark – utkast juli 2013* samt *Naturbasen og Artsdatabanken* til grunn.

Mellom Bolæren ligger i Færder nasjonalpark, og rydding og merking av ny sti krever dispensasjon i hht. verneforskriftens § 3 pkt. 1.3 i, jf. også forskriftens pkt. 1.3 f og 2.3 a. Forvaltningsmyndigheten kan etter disse bestemmelsene gi dispensasjon til innretninger for allment friluftsliv, oppsetting av skilt og merking av stier samt rydding av vegetasjon som er til hinder eller vesentlig ulempe for mye brukte friluftsområder, herunder stier. Omlegging av stien vurderes ikke som vedlikehold av etablert sti etter § 3 pkt. 1.2 b, og kan derfor ikke skje uten dispensasjonsbehandling.

Alternative løsninger til den omsøkte omlegging av stien bør vurderes. Dette er gjort i kommunens saksfremlegg, og det pekes på at hvis dagens sti fra skytebanen og vestover skal beholdes som hovedsti (kyststi), må den tilrettelegges i betydelig grad for å fungere etter hensikten. Dette vurderes som mer belastende på verneverdiene, spesielt landskapet, enn å benytte den nye stitraséen, som ikke krever den samme tekniske tilretteleggingen. Fylkesmannen deler dette synet, og i den videre vurderingen legges derfor den omsøkte omleggingen av stien til grunn.

Det er gjort grundige vurderinger etter naturmangfoldloven i kommunens saksfremlegg:

«Anbefalt løsning - vurdering etter naturmangfoldloven

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet og ved offentlig forvaltning av fast eiendom. Vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-varprinsippet, økosystemtilnærming og samlet belastning, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse, og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Både dagens sti og den foreslåtte nye stien går gjennom områder med verdifulle naturtyper ihht. Naturbasen. Skogen hører til naturtypen "Gammel barskog", med gamle furuskoger som er gitt verdien svært viktig (A-verdi). Verdiene er særlig knyttet til saktevoksende, soleksponert furu som gir død ved med stort potensial for spennende insektfauna og soppflora. Den mest verdifulle furuskogen finnes oppe på de skrinne høydedragene. I forsøkningsen der den nye stien er foreslått, er det bedre jordsmonn med mer blandet skogvegetasjon, inkludert oppslag av løvtrær og busker. Vest for skytebanen er det et bestand av plantet granskog som er vurdert som uønsket, og som på sikt bør fjernes. Det ryddede og skjøttede området rundt småbrukene i vest, der stiene kommer ned til Jensesundet, er registrert som naturtype "Slåtteeng" med verdi viktig (B-verdi). Hele Mellom Bolæren er også registrert som et svært viktig område (A-verdi) for insekter. Det er imidlertid ikke registrert rødlistearter i Artsdatabanken langs eller i nærheten av den foreslåtte stitraseen. Selv om det er potensial for å finne flere rødlistearter, legges det vekt på at området er naturtypekartlagt og også detaljert vegetasjonskartlagt. Kunnskapsgrunnlaget vurderes på denne bakgrunn som tilstrekkelig til å vurdere virkningene av tiltaket på naturmangfoldet. Konsekvensene for naturmangfoldet vil være at man må rydde noen unge furutrær ved starten av den nye traseen (skyttebanen) og noen grantrær litt lenger vest. Videre langs den nye traseen er det behov for å rydde oppslag av mindre løvtrær og busker. Hogstavfallet fra ryddehogsten under Forsvarets tid må også fjernes i selve stitraseen. Bildedokumentasjonen i vedlegget gir et inntrykk av naturforhold og ryddebehov. Nærmest skytebanen vil det også være behov for å tilrettelegge over et fuktig parti, enten med trær etter ryddingen som legges rett på bakken, eller en mer forseggjort klopp. Nede ved småbrukene vil det være behov for å ha en åpen sti gjennom området som slås. Dagens kyststimerking, med lave påler langs stien og skilt på høyere stolper i stikryss, blir flyttet til den nye traseen. Siden stien vil være enkel å følge (ingen andre tydelige stier som krysser), vil merkingen langs den nye traseen være beskjeden. Stien går dessuten inne i skogen, slik at tiltaket ikke vil ha landskapsmessige virkninger av betydning. Samlet sett vurderes konsekvensene av tiltaket for naturmangfoldet som svært begrensede. Konsekvensen for allmennhetens muligheter for naturopplevelse gjennom utøvelse av enkelt og naturvennlig friluftsliv (jf. verneforskriftens § 1) vil være positiv fordi fremkommeligheten blir langt bedre på den nye stien. Selv om stien vanskelig kan gjøres fullstendig universelt utformet uten større inngrep, vil den nye traseen innebære en betydelig forbedring også for bevegelseshemmede som kan gå.

§ 9 Føre-var-prinsippet

Rådmannen mener det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger tiltaket har på naturmangfoldet. Føre-var-prinsippet tillegges derfor liten vekt. Dersom det likevel mot formodning skulle fremkomme ny kunnskap som avdekker uakseptable negative virkninger på naturmangfoldet, er tiltaket reversibelt.

§ 10 Prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning

Etter naturmangfoldloven § 10 skal påvirkning på et økosystem vurderes ut fra den samlede belastningen økosystemet er eller vil bli utsatt for. Det legges til grunn at tiltaket har meget begrenset virkning på prioriterte naturtyper og rødlistearter. Det vil dermed være påvirkningen på landskapet som er det sentrale vurderingstemaet. Siden stien vil gå inne i skogen, vil landskapsvirkningen være svært begrenset. Sammenlignet med en omfattende og nødvendig tilrettelegging av dagens sti, vil tiltaket endog være positivt ut fra landskapshensyn. Merking av stier kan være et viktig kanaliseringstiltak for å lede ferdselen vekk fra sårbar natur. Det kan også være et populært tilretteleggingstiltak for allmennheten. På Mellom Bolæren tjener kyststien begge formål. Merking av stier som rent tilretteleggingstiltak er det mest utfordrende med tanke på samlet belastning. Innenfor nasjonalparken er det i dag kyststimerking kun på Bolærneøyene, og den foreslåtte omleggingen representerer etter rådmannens vurdering ingen overskridelse av en grense for akseptabel eksisterende belastning, verken når det gjelder merking av kyststier eller andre belastninger på økosystemet.

Mulighet for uheldig presedens skal også vurderes. Spørsmålet er om merking som foreslått på Mellom Bolæren vil utløse forslag om å merke kyststier på flere andre øyer og dermed overskride en grense for økosystembelastning på sikt. Det legges til grunn at kyststier som rent tilretteleggingstiltak vil være mest aktuelt på de største og mest brukte øyene. Siden de store og mye brukte Bolærneøyene allerede er merket, forventes det ikke noe stort press på kommunen som grunneier for merking av stier på mange flere øyer, selv om det kan være aktuelt på noen (bl.a. Hvaløy). Faren for uheldig presedensvirkning vurderes derfor som liten.

*§ 11 Kostnader ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver
Tiltaket medfører ikke miljøforringelse slik det er planlagt.*

*§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder
Tiltaket vil bli utført av Mellom-Bolærens Venner i samarbeid med miljøfaglig kompetanse fra kommunen. Det vil bli lagt vekt på å begrense inngrep som rydding av vegetasjon, og ryddingen vil dessuten skje manuelt. Avfallet etter ryddingen vil bli håndtert på en miljømessig forsvarlig måte. Det som ikke hugges opp til ved vil bli lagt til naturlig nedbrytning på egnet sted. Veden vil bli fraktet ut av området med båt.»*

Fylkesmannen slutter seg til kommunens vurderinger av tiltaket etter naturmangfoldloven, og oppsummerer følgende i forhold til prinsippene i §§ 8 - 12 :

- Kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig med vekt på at området er naturtypekartlagt og detaljert vegetasjonskartlagt
- Føre var-prinsippet kommer ikke til anvendelse siden kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig, og tiltaket medfører små, reversible inngrep
- Samlet belastning vurderes liten pga. tiltakets små inngrep. Belastning på landskapet kan bli mindre da ny stitrasè får bedre terrengtilpasning.
- Omlegging og merking av ny sti øker ikke samlet belastning, kun en flytting av eksisterende ferdsel
- Faren for uheldig presedensvirkning er liten
- Tiltaket medfører ikke miljøforringelse
- Manuell rydding og miljøfaglig kompetanse sikrer bruk av miljøforsvarlige teknikker

Konklusjon

Den omsøkte omleggingen av kyststi på Mellom Bolæren vurderes ikke å være i strid med formålsbestemmelsen i verneforskriften. Stien vil gå gjennom områder med verdifulle naturtyper, men kunnskapen om naturtyper og vegetasjon er så god at virkningene av tiltaket på naturtypene vil bli begrenset. I formålsbestemmelsen er det ellers slått fast at allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging. Omleggingen av stien krever ingen store inngrep, og erstatter stitrasè med dårligere landskapstilpasning og med større behov for tilrettelegging.

Omleggingen forventes også å gi en bedre friluftsopplevelse totalt sett.

Tilsvarende vurderes tiltaket å samsvare med prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8 – 12, jf. vurderingene over.

Fylkesmannen vurderer etter dette at grunnlaget i forhold til verneforskriften og naturmangfoldloven er tilstede for å gi tillatelse til omlegging av turstien som omsøkt.

Vedlagte dokumenter:

Nøtterøy kommune:

- Brev av 06.03.2014 Mellom Bolæren, 132/4 – Færder nasjonalpark – Søknad om omlegging av kyststi
- Saksfremlegg til sak 037/14 Omlegging av kyststi - hovedutvalg for miljøvern og Kommunalteknikk

Mellem- Bolærens Venner:

- Forslag til ny sti 07.08.2013
- Bilder
- Kart

Nøtterøy kommune Kommuneutvikling

Saksbehandler: Ronny Meyer
Direkte telefon: 33 40 22 47
Vår ref.: 14/5977
Arkiv: FE-
Deres ref.:

Dato: 06.03.2014

Fylkesmannen i Vestfold
Pb. 2076

3103 TØNSBERG

Mellom Bolæren, 132/4 - Færder nasjonalpark - Søknad om omlegging av kyststi

Da Nøtterøy kommune kjøpte Mellom Bolæren i 2004 ble stien over øya merket som kyststi (blåmerket på vedlagte kart). Stiavsnittet mellom den tidligere skytebanen og småbrukene Vestre Rønningen og Nordre Jensesund følger den gamle kraftgaten.

Dette stiavsnittet er til dels vanskelig fremkommelig, med fjellrabber, glatte svaberg og enkelte bratte partier. Mellem-Bolærens Venner, som har drevet utstrakt guiding langs stien, har erfart at mange har problemer med å gå der. Dette gjelder spesielt eldre, men også andre kan møte utfordringer, spesielt når underlaget er vått. Foreningen har derfor foreslått å legge om denne delen av stien slik at den følger en naturlig forsenkning i terrenget lenger nord. Nøtterøy kommune har vurdert tiltaket og kommet til at det er ønskelig å gjennomføre det.

I tillegg til merking og vegetasjonsrydding, vil det være behov for å tilrettelegge over et fuktig parti der stien tar av fra skytebanen. Dette kan enten gjøres med trær etter ryddingen som legges rett på bakken, eller en klopp.

Mellom Bolæren ligger i Færder nasjonalpark, og rydding og merking av ny sti krever dispensasjon etter verneforskriften, jf. særlig § 3 pkt. 1.3 i. Tiltaket vurderes ikke som søknadspliktig etter plan- og bygningsloven.

Nøtterøy kommune søker med dette om å legge om kyststien som vist med rødt på vedlagte kart. Tiltaket er nærmere beskrevet og vurdert i vedlagte saksframlegg med vedtak i Hovedutvalg for miljøvern og kommunalteknikk 5.3.2014. Bildedokumentasjon av traseen finnes i vedlagte rapport fra Mellem-Bolærens Venner.

Saken skal sluttbehandles i formannskapet 19.3.2014. Etter det vi har fått opplyst skal Færder nasjonalparkstyre ha møte i begynnelsen av april og deretter nytt møte først i juni. Av hensyn til fremdriften i saken oversendes søknaden derfor nå, med forbehold om positivt vedtak i formannskapet.

Med hilsen

Margrethe Løgavlen
kommuneutviklingssjef

Ronny Meyer
seniorrådgiver

Vedlegg	
1.	Mellom Bolæren, 132/4 - Omlegging av kyststi
2.	Kyststi Mellom Bolæren.pdf
3.	MBV rapport ny sti.pdf

Postadresse: Postboks 250 Borgheim, 3163 Nøtterøy
Besøksadresse:
E-post: postmottak@notteroy.kommune.no

Telefon: 33 40 20 00 Bank: 2470 09 57000
Org.nr.:
Internet: www.notteroy.kommune.no

Mellem –Bolærens Venner

7. august 2013

Prosjekt:

Vei over Mellom- Bolæren

Eksisterende veier/stier:

- 1: **Kongshavsund – Slåtteeng**
God, opparbeidet vei – traktorvei
- 2: **Slåtteeng – Slottet**
God sti.
- 3: **Slottet – Vestre Rydningen**
(Det er denne strekningen det er ønske om å opparbeide en ny trasè for)
Sti/Kraftledningstras.
Stien følger det som var kraftledningstrase mellom Kongshavsund og Jensesund.
Ulemper:
Stien går over åpne og glatte svaberg.
Preget av bratte skrenter, røtter og myrlendte områder.

Fordeler:
Ender fint opp i Vestre Rydningen.
Gir lett adkomst til Gravrøysa på Ravneberget.

Forslag til ny sti Slottet Nordre Jensesund.

Begrunnelse:

Eksisterende sti er egentlig en kraftgate der det ikke er lagt vekt på framkommelighet. Stien er ikke farbar med noen form for kjøretøy. Folk som ikke er gode til bens har problemer med å ta seg fram langs stien. Stien går i et sårbart terreng og fører til stor slitasje på terrenget.

Ny trasè:

Forslaget til ny trasè mellom Slottet og Nordre Jensesund går fram av vedlagte kart. Trasèen begynner ca. 50 meter nedenfor Slottet og tar av til høyre (nordover), fra eksisterende sti. Går under til dels bratt skråning i vest, stiger jevnt mellom to koller, følger daldrag mot vest og ender på innmarka rett øst for bebyggelsen i Nordre Jensesund. Eventuell ny trase blir noe kortere enn eksisterende sti - under 10 minutter vanlig gangtid. Trasèen følger tydelige spor etter tidligere ferdsel, til dels preg av hulvei.

Nødvendige tiltak:

En ny sti/vei vil ikke kreve noen form for gravearbeider.

En del vegetasjon i form av busker og små trær må fjernes.

En god del vindfall og avfall fra tidligere skogsdrift må fjernes.

I det hele vil anlegget av ny sti ikke by på store problemer, ikke kreve mye arbeid og ikke føre til store inngrep i naturen.

Fordeler:

Mindre slitasje på skogsmiljøet.

Kortere og mer komfortabel gangvei over øya.

Mulighet for å frakte utstyr over øya (traktorvei).

Kommentarer til bildene:

1. Retning bebyggelsen i Nordre Jensesund.
2. Fra Nordre Jensesund og opp mellom Koller.
- 3/4 Tydelige spor etter tidligere sti/vei.
5. Rydding og stammekvisting må til.
6. Vindfall og buskas.
7. Rotvelter.
8. Unge furutrær må fjernes der den nye stien munner ut ved Slottet.
9. Eksisterende sti nedenfor (østenfor) Slottet.
10. Her vil den nye stien ta av. Buskas og småtrær må fjernes.

Mellem-Bolærens venner

7. august 2013

Mellom-Boløren

Ny trasé
N-Jensesund/
Slottet.

Jenseskjær

Nordre
Jensesund

Vestre
Rydningen

Ny trasé

Ingers
Kilen

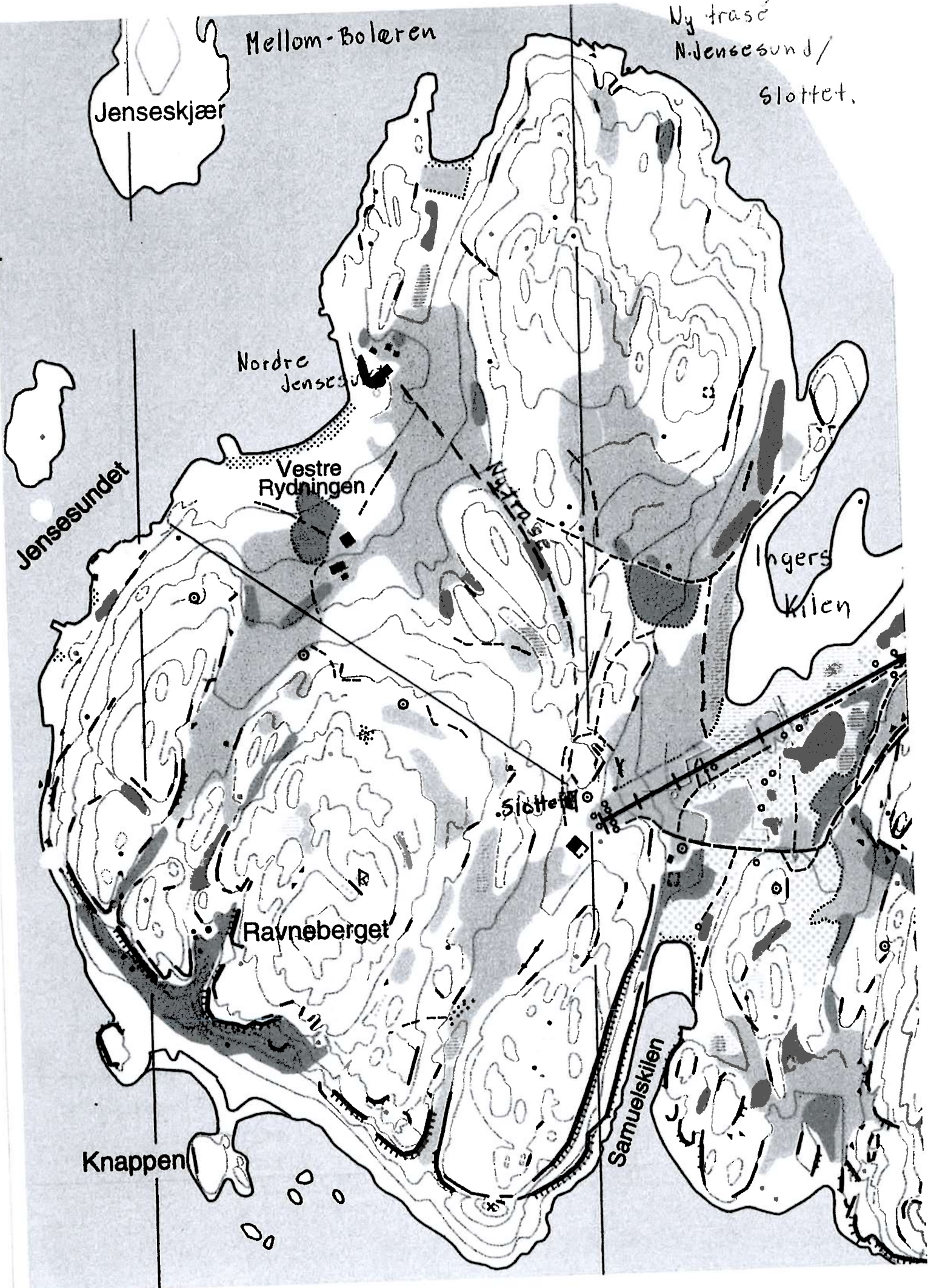
Jensesundet

Slottet

Ravneberget

Samuelskilen

Knappen

Ny trasé: Slottet - N. Jensesund

Mellom - Bolæren.

Ingerskilen

Slåtteeng

Eksisterende sti

Slottet

Sauegjærde

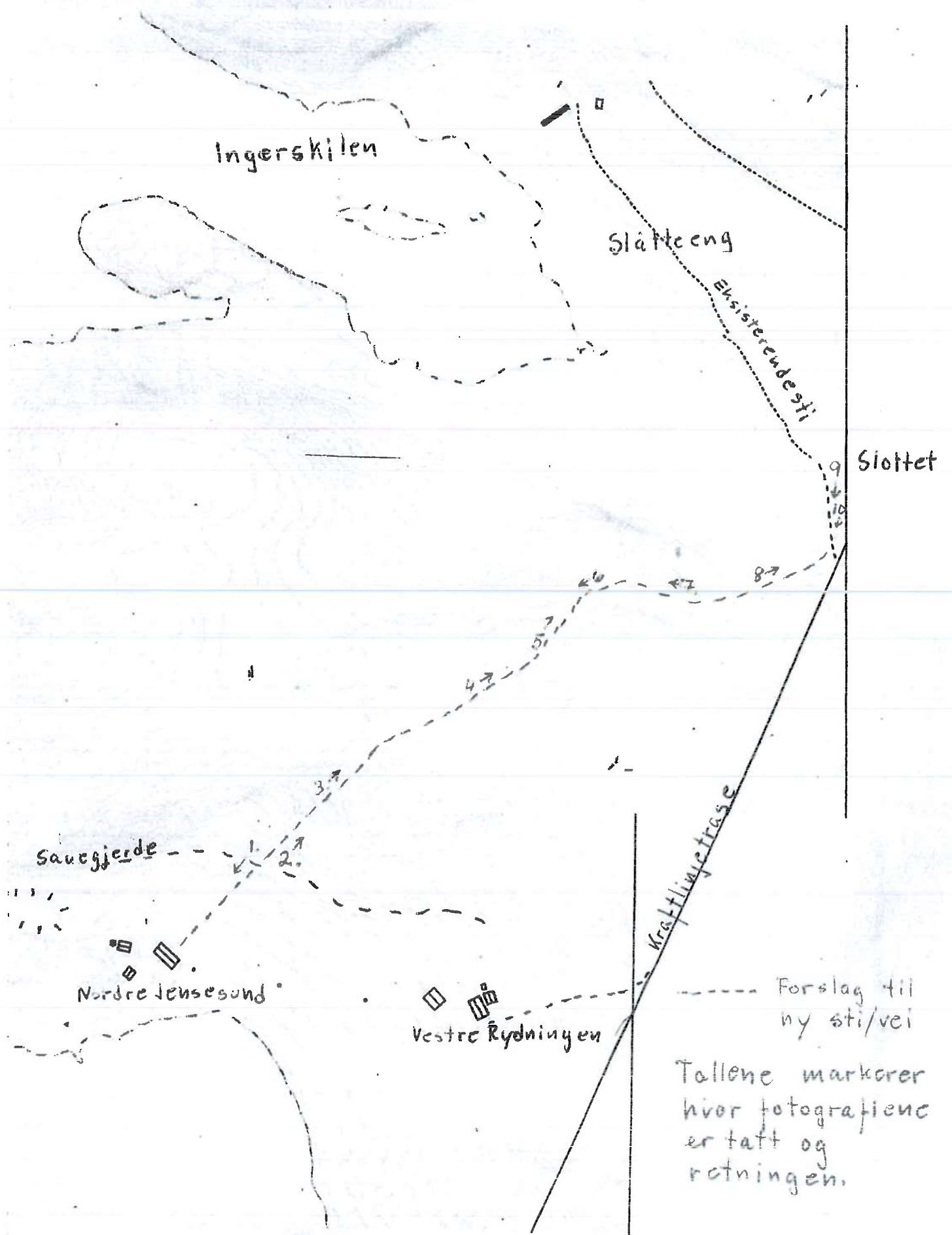
Nordre Jensesund

Vestre Rydningen

Kraftlinjetrasé

----- Forslag til
ny sti/vei

Tallene markerer
hvor fotografiene
er tatt og
retningen.

4

3

2.

1.

8

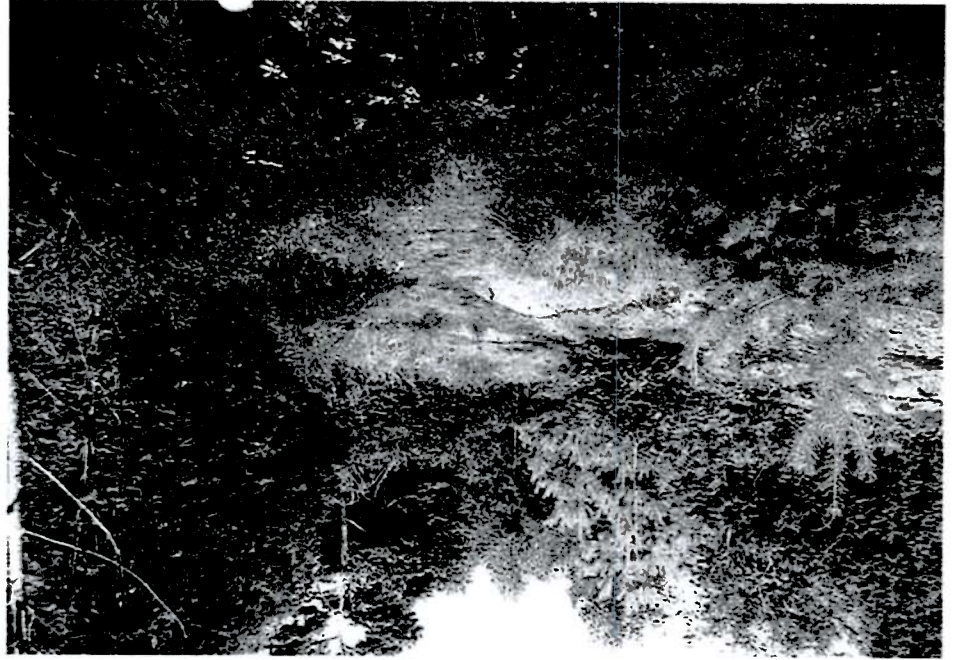
7

6

5

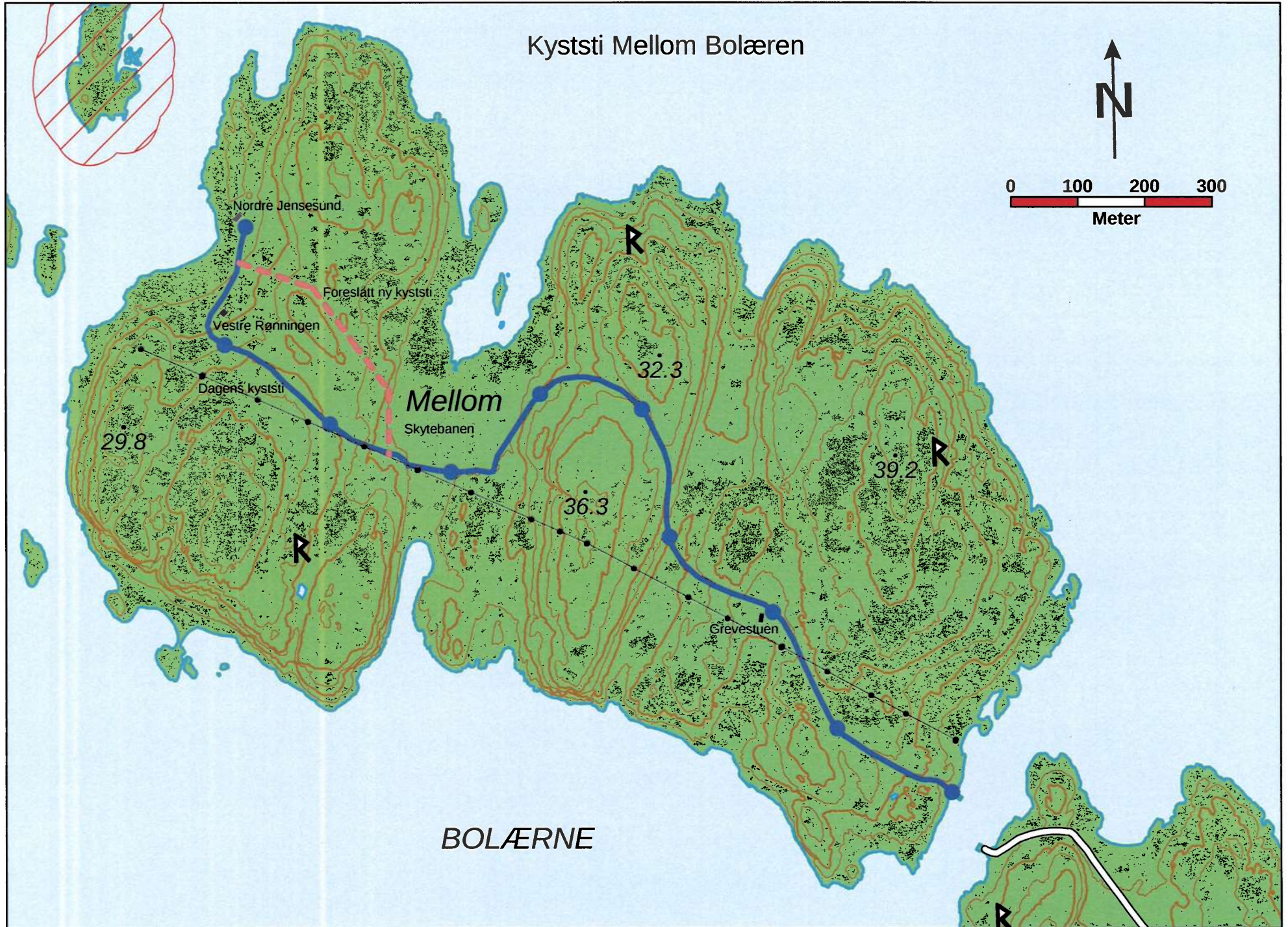
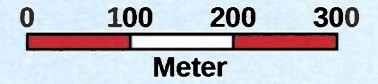

6

10

Kyststi Mellom Bolæren

Saksbehandler: Ronny Meyer,
Telefon: 33 40 22 47
Kommuneutvikling

Mellom Bolæren, 132/4 - Omlegging av kyststi

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Hovedutvalg for miljøvern og kommunalteknikk	05.03.2014	037/14
Formannskapet	19.03.2014	

Rådmannens innstilling

1. Kyststien fra den tidligere skytebanen til Jensesund på Mellom Bolæren legges om til en mer nordlig trasé, som foreslått av Mellem-Bolærens Venner.
2. Stien skal fortsatt være en gangsti, og ikke opparbeides til traktorvei.
3. Rådmannen får fullmakt til å bestemme nøyaktig trasé og søke forvaltningsmyndigheten for Færder nasjonalpark om dispensasjon til tiltaket.

05.03.2014 Hovedutvalg for miljøvern og kommunalteknikk

Behandling:

Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

MK-037/14 Vedtak:

1. Kyststien fra den tidligere skytebanen til Jensesund på Mellom Bolæren legges om til en mer nordlig trasé, som foreslått av Mellem-Bolærens Venner.
2. Stien skal fortsatt være en gangsti, og ikke opparbeides til traktorvei.
3. Rådmannen får fullmakt til å bestemme nøyaktig trasé og søke forvaltningsmyndigheten for Færder nasjonalpark om dispensasjon til tiltaket.

Dokumentoversikt:

Vedlegg	
1.	Kyststi Mellom Bolæren.pdf
2.	MBV rapport ny sti.pdf

Tegninger/øvrige saksdokumenter er tilgjengelige på kommunens hjemmeside.

Kortversjon

Kyststien fra den tidligere skytebanen og over til Jensesund på Mellom Bolæren er steinete, kupert og vanskelig fremkommelig. Det foreslås å legge om stien til en mer farbar trasé nord for dagens.

Innledning

Da Nøtterøy kommune kjøpte Mellom Bolæren i 2004 ble stien over øya merket som kyststi (blåmerket på vedlagte kart). Stiavsnittet mellom den tidligere skytebanen og småbrukene Vestre Rønningen og Nordre Jensesund følger den gamle kraftgaten, som var fri for vegetasjon og derfor ble benyttet.

Dette stiavsnittet er til dels vanskelig fremkommelig, med fjellrabber, glatte svaberg og enkelte bratte partier. Mellem-Bolærens Venner, som i tillegg til mange andre aktiviteter også har drevet utstrakt guiding langs stien, har erfart at mange har problemer med å gå der. Dette gjelder spesielt eldre, men også andre kan møte utfordringer, spesielt når underlaget er vått. Foreningen har derfor foreslått å legge om denne delen av stien slik at den følger en naturlig forsenkning i terrenget lenger nord. Forslaget er vist med rødt på vedlagte kart, og nærmere beskrevet i vedlagte rapport fra foreningen. Foreningen har sagt seg villig til å utføre arbeidet.

Administrasjonen har befart både dagens sti og det foreslåtte alternativet.

Saken fremmes for hovedutvalget for miljøvern og kommunalteknikk som friluftslivsorgan og for formannskapet som grunneier. Mellom Bolæren ligger i Færder nasjonalpark, og rydding og merking av ny sti krever dispensasjon ihht. verneforskriftens § 1.3 i, jf. også forskriftens § 1.3 f og 2.3 a. Kommunen må som grunneier og tiltakshaver søke forvaltningsmyndigheten om dispensasjon. Tiltaket vurderes ikke som søknadspliktig etter plan- og bygningsloven.

Faktagrunnlag

- Forskrift om vern av Færder nasjonalpark 23. august 2013.
- Forvaltningsplan for Færder nasjonalpark – utkast juli 2013 m/oversikt over fagrapporter og kartlegginger
- Naturbasen og Artsdatabanken (offentlige databaser for naturverdier)

Alternative løsninger

Alternativet til å legge om stien er å beholde dagens trasé. Hvis den beholdes, kan man enten beholde dagens standard eller utbedre stien med trapper, klopper og andre tiltak for å gjøre den mer farbar.

Vurderinger

Det anbefales å merke en ny sti langs den foreslåtte traseen.

I forslaget fra Mellem-Bolærens Venner er det også antydnet en kjørbar traktorvei langs den nye traseen. Dette innebærer en helt annen standard enn gangsti med større inngrep, og anbefales ikke. Hvis det er behov for å flytte traktoren til og fra småbrukene ved Jensesundet, kan det enkelt gjøres med Skjærgårdstjenestens nye båt. Det er avklart med foreningen at dette behovet ikke oppstår ofte, og at deres primære forslag er omlegging av stien med tanke på ferdsel til fots.

Nøyaktig valg av trasé må gjøres etter nærmere gjennomgang i felt. Rådmannen bør få fullmakt til dette. Det vil bli innhentet synspunkter fra Mellom Bolærens Venner.

Det må vurderes hva som skal skje med dagens kyststi på den aktuelle etappen. Den største bronsealderrøysen på Mellom Bolæren ligger sør for denne stien (Ravneberget). Det er også denne røysen som egner seg best for formidling. En mulighet vil være å merke dagens sti fra småbrukene og opp til røysen, gjerne som en avstikker fra kyststien. En slik avstikker til gravrøys er for øvrig også merket på kyststien på Vestre Bolæren. Resten av merkingen langs den gamle stien foreslås fjernet (flyttet til ny trasé), slik at det er én kyststi over øya. På kart og annet informasjonsmaterieil kan den likevel markeres som en vanlig, umerket sti.

Vurdering av alternative løsninger

Alternativet med å beholde dagens trasé og standard vurderes som mindre godt. I nasjonalparkprosessen er det lagt stor vekt på at området skal brukes, og at nasjonalparkstatus trolig vil medføre økt satsing på natur- og kulturbasert reiseliv. Mellom Bolæren har med sine store opplevelseskvaliteter et betydelig potensial for bl.a guidede turer. Kyststien virker kanaliserende på ferdselen og er dermed også et bidrag til å bevare de mer sårbare naturverdiene.

Hvis dagens sti fra skytebanen og vestover skal beholdes som hovedsti (kyststi), må den tilrettelegges i betydelig grad for å fungere etter hensikten. Dette vurderes som mer belastende på verneverdiene, spesielt landskapet, enn å benytte den nye stitraseen, som ikke krever den samme tekniske tilretteleggingen.

Anbefalt løsning - vurdering etter naturmangfoldloven

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet og ved offentlig forvaltning av fast eiendom. Vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystemtilnærming og samlet belastning, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse, og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Både dagens sti og den foreslåtte nye stien går gjennom områder med verdifulle naturtyper ihht. Naturbasen. Skogen hører til naturtypen "Gammel barskog", med gamle furuskoger som er gitt verdien svært viktig (A-verdi). Verdiene er særlig knyttet til saktevoksende, soleksponert furu som gir død ved med stort potensial for spennende insektfauna og soppflora. Den mest verdifulle furuskogen finnes oppe på de skrinne høydedragene. I forsøkningsområdet der den nye stien er foreslått, er det bedre jordsmonn med mer blandet skogvegetasjon, inkludert oppslag av løvtrær og busker. Vest for skytebanen er det et bestand av plantet granskog som er vurdert som uønsket, og som på sikt bør fjernes.

Det ryddede og skjøttede området rundt småbrukene i vest, der stiene kommer ned til Jensesundet, er registrert som naturtype "Slåtteeng" med verdi viktig (B-verdi). Hele Mellom Bolæren er også registrert som et svært viktig område (A-verdi) for insekter. Det er imidlertid ikke registrert rødlistearter i Artsdatabanken langs eller i nærheten av den foreslåtte stitraseen.

Selv om det er potensial for å finne flere rødlistearter, legges det vekt på at området er naturtypekartlagt og også detaljert vegetasjonskartlagt. Kunnskapsgrunnlaget vurderes på denne bakgrunn som tilstrekkelig til å vurdere virkningene av tiltaket på naturmangfoldet.

Konsekvensene for naturmangfoldet vil være at man må rydde noen unge furutrær ved starten av den nye traseen (skyttebanen) og noen grantrær litt lenger vest. Videre langs den nye traseen er det behov for å rydde oppslag av mindre løvtrær og busker. Hogstavfallet fra ryddehogsten under Forsvarets tid må også fjernes i selve stitraseen. Bildedokumentasjonen i vedlegget gir et inntrykk av naturforhold og ryddebehov.

Nærmest skytebanen vil det også være behov for å tilrettelegge over et fuktig parti, enten med trær etter ryddingen som legges rett på bakken, eller en mer forseggjort klopp. Nede ved småbrukene vil det være behov for å ha en åpen sti gjennom området som slås.

Dagens kyststimerking, med lave påler langs stien og skilt på høyere stolper i stikryss, blir flyttet til den nye traseen. Siden stien vil være enkel å følge (ingen andre tydelige stier som krysser), vil merkingen langs den nye traseen være beskjeden. Stien går dessuten inne i skogen, slik at tiltaket ikke vil ha landskapsmessige virkninger av betydning.

Samlet sett vurderes konsekvensene av tiltaket for naturmangfoldet som svært begrensede.

Konsekvensen for allmennhetens muligheter for naturopplevelse gjennom utøvelse av enkelt og naturvennlig friluftsliv (jf. verneforskriftens § 1) vil være positiv fordi fremkommeligheten blir langt bedre på den nye stien. Selv om stien vanskelig kan gjøres fullstendig universelt utformet uten større inngrep, vil den nye traseen innebære en betydelig forbedring også for bevegelseshemmede som kan gå.

§ 9 Føre-var-prinsippet

Rådmannen mener det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger tiltaket har på naturmangfoldet. Føre-var-prinsippet tillegges derfor liten vekt. Dersom det likevel mot formodning skulle fremkomme ny kunnskap som avdekker uakseptable negative virkninger på naturmangfoldet, er tiltaket reversibelt.

§ 10 Prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning

Etter naturmangfoldloven § 10 skal påvirkning på et økosystem vurderes ut fra den samlede belastningen økosystemet er eller vil bli utsatt for. Det legges til grunn at tiltaket har meget begrenset virkning på prioriterte naturtyper og rødlistearter. Det vil dermed være påvirkningen på landskapet som er det sentrale vurderingstemaet. Siden stien vil gå inne i skogen, vil landskapsvirkningen være svært begrenset. Sammenlignet med en omfattende og nødvendig tilrettelegging av dagens sti, vil tiltaket endog være positivt ut fra landskapshensyn.

Merking av stier kan være et viktig kanaliseringstiltak for å lede ferdselen vekk fra sårbar natur. Det kan også være et populært tilretteleggingstiltak for allmennheten. På Mellom Bolæren tjener kyststien begge formål. Merking av stier som rent tilretteleggingstiltak er det mest utfordrende med tanke på samlet belastning. Innenfor nasjonalparken er det i dag kyststimerking kun på Bolærneøyene, og den foreslåtte omleggingen representerer etter rådmannens vurdering ingen overskridelse av en grense for akseptabel eksisterende belastning, verken når det gjelder merking av kyststier eller andre belastninger på økosystemet.

Mulighet for uheldig presedens skal også vurderes. Spørsmålet er om merking som foreslått på Mellom Bolæren vil utløse forslag om å merke kyststier på flere andre øyer og dermed overskride en grense for økosystembelastning på sikt. Det legges til grunn at kyststier som rent tilretteleggingstiltak vil være mest aktuelt på de største og mest brukte øyene. Siden de store og mye brukte Bolærneøyene allerede er merket, forventes det ikke noe stort press på kommunen som grunneier for merking av stier på mange flere øyer, selv om det kan være aktuelt på noen (bl.a. Hvaløy). Faren for uheldig presedensvirkning vurderes derfor som liten.

§ 11 Kostnader ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

Tiltaket medfører ikke miljøforringelse slik det er planlagt.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Tiltaket vil bli utført av Mellem-Bolærens Venner i samarbeid med miljøfaglig kompetanse fra kommunen. Det vil bli lagt vekt på å begrense inngrep som rydding av vegetasjon, og ryddingen vil dessuten skje manuelt. Avfallet etter ryddingen vil bli håndtert på en miljømessig forsvarlig måte. Det som ikke hugges opp til ved vil bli lagt til naturlig nedbrytning på egnet sted. Veden vil bli fraktet ut av området med båt.

Økonomiske konsekvenser

Mellem-Bolærens Venner har som nevnt påtatt seg det praktiske arbeidet med rydding og merking. De økonomiske konsekvensene vil derfor være begrenset til litt merkemateriell og en port eller et gjerdekliv over sauegjerdet ved småbrukene. Dette kan dekket over driftsbudsjettet.

Fremdrift

Hvis tiltaket godkjennes av nasjonalparkforvaltningen våren 2014, kan det gjennomføres i løpet av forsommeren 2014.

Konklusjon

1. Kyststien fra den tidligere skytebanen til Jensesund på Mellom Bolæren legges om til en mer nordlig trasé, som foreslått av Mellem-Bolærens Venner.
2. Stien skal fortsatt være en gangsti, og ikke opparbeides til traktorvei.
3. Rådmannen får fullmakt til å bestemme nøyaktig trasé og søke forvaltningsmyndigheten for Færder nasjonalpark om dispensasjon til tiltaket.

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2013/6066-0

Saksbehandler: Bjørn Strandli

Dato: 13.03.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	03.04.2014	

14/2014

Færder nasjonalpark - motorferdsel på Østre Bolæren

Forslag til vedtak

Med henvisning til verneforskriften for Færder nasjonalpark og naturmangfoldlovens §§ 7-12 gir nasjonalparkstyret med hjemmel i verneforskriftens § 3 pkt. 6.4 c og § 4 tillatelse til følgende motorferdsel med bil og traktor i nasjonalparken på Østre Bolæren:

Trasé 1:

- Frakt av mat/drikke og utstyr til virksomheten i befalsforlegningen og til sjøhuset ved Kongshavnsund. Personaltransport i forbindelse med renhold og vedlikehold av de samme anlegg.
- Transport i forbindelse med tilsyn og renhold av toalettanlegg i Nordbukta.
- Transport av gjester og bagasje fra hovedkaia til teltplassen i Nordbukta og til befalsforlegningen.
- Mottak og frakt av personer og bagasje som kommer i land på kaia i Nordbukta og til 1990-området.

Trasé 2:

- Kjøring i forbindelse med transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger og lignende, jf. § 3 pkt. 6.4 c.
- Transport av gjester, bagasje og utstyr til signalstasjonen.

Trasé 3:

- Transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger og lignende, jf. § 3 pkt. 6.4 c.
- Transport fram til inngangen til 75 mm-kanonen med utstyr og materiell til driften som er for tungt til å fraktes på annen måte.

Trasé 4:

- Transport av avfall etter hogst og rydding for brenning noen få ganger i året, i tråd med innhentede tillatelser for vegetasjonsrydding og brenning.

Vilkår:

- Tillatelsen gjelder for sameiet Østre Bolæren og for en periode på 4 år.
- Transporten skal avgrenses til det som er strengt nødvendig for driften av stedet. Det skal tas hensyn til verneverdier og andre brukere.
- For å redusere antall turer skal lastekapasiteten utnyttes maksimalt.

- I de tilfeller persontransporten vil gi flere turer enn transporten av bagasje, utstyr og bevegelsehemmede personer, skal personer som ikke er bevegelsehemmede oppfordres til å gå.
- Kjøretøyene som benyttes skal være i forskriftsmessig stand mht. utslipp og støy.
- Melding om det samlede omfanget av motorferdselen skal sendes forvaltningsmyndigheten hvert år. Eventuelle klager på motorferdselen som sameiet får kjennskap til, skal også fremgå.
- Alle som driver motorisert ferdsel skal være kjent med innholdet i denne tillatelsen. Kopi av tillatelsen skal være tilgjengelig på stedet og vises fram hvis noen ber om det.

Saken kan påklages til Klima og miljødepartementet senest 3 uker etter mottak av vedtaket. Eventuell klage skal rettes til Færder nasjonalparkstyre.

Dokumenter

- Søknad fra sameiet Østre Bolæren av 8.10.2013 og supplerende søknad av 16.12.2013.
- Kart med de deler av traseene som inngår i nasjonalparken.

Bakgrunn

Sameiet Østre Bolæren har siden overtagelsen fra Forsvaret hatt behov for å bruke motoriserte kjøretøyer på øya. Det har i hovedsak vært to varebiler og en traktor. Dessuten benyttes også motoriserte gressklippere.

Kjøretøyene brukes både til varetransport, transport av ansatte og gjester, og i forbindelse med vedlikehold av naturområdene, veiene, lysmaster og installasjoner, transport av avfall osv. Sameiet vurderer transporten som helt nødvendig for å ha drift i den form man har på øya i dag.

Det søkes om å få opprettholde samme transportkapasitet med de samme transportmidler og bruksområder som en har hatt siden øya ble overtatt fra Forsvaret. Konkret søkes det om motorisert ferdsel langs fire traséer. Deler av disse ligger utenfor nasjonalparken (i regulert område). Tabellen nedenfor viser de omsøkte traseene, med angivelse av hvilke deler som inngår i nasjonalparken og hva slags dekke det er på strekningene i nasjonalparken.

Trasé nr, jf. kart i søknaden	Beskrivelse, jf. søknaden	Del av traseen som inngår i nasjonalparken, jf. kart utarbeidet av Fylkesmannen	Dekke på traseen
1	Fra området ved 1990-anleggene til kaien i Kongshavnsund via befalsforlegningen	Strekning mellom de to regulerte områdene.	Asfalt
2	Fra hovedkaien til signalstasjonen og Kystverkets radar.	Strekning fra regulert område til signalstasjonen.	Grus
3	Fra hovedkaien til inngangen til 75 mm-kanon som er foreslått vernet.	Strekning fra regulert område til kanoninngangen.	Grus
4	Fra området ved 1990-anleggene til flatt område nordvest for signalstasjonen.	Strekning fra trasé 1 til flatt område nordvest for signalstasjonen.	Grus

Trasé 1 er den desidert mest brukte for motorisert transport. Den brukes til:

- Frakt av mat/drikke og utstyr til virksomheten i befalsforlegningen og til sjøhuset ved Kongshavnsund. Personaltransport i forbindelse med renhold og vedlikehold av de samme anlegg.
- Tilsyn og renhold av toalettanlegg i Nordbukta.
- Transport av gjester med og uten bagasje, både til campingplassen i Nordbukta og befalsforlegningen fra hovedkaia.
- Mottak og frakt av personer og bagasje som kommer i land på kaia i Nordbukta og til 1990-området

Trasé 2 benyttes til transport med bil av gjester og utstyr til signalstasjonen. Ofte skal gjester som skal benytte signalstasjonen ha med seg så store mengder materiell inkl. mat og drikke at det er nødvendig med biltransport. I tillegg hender det at det kommer gjester som skal benytte signalstasjonen som ikke kan komme seg opp bakkene med egen hjelp. Dessuten benyttes denne traseen av Kystverket/Telenor som adkomst til radaranlegg.

Trasé 3, der ca. 200 m ligger i nasjonalparken, skal som hovedregel ikke benyttes til motorisert ferdsel. Fra tid til annen kan det likevel være behov for transport av materiell fram til inngangen til 75 mm-kanonen av utstyr og materiell som er for tungt til å fraktes på annen måte enn med bil eller traktor.

Trasé 4 benyttes noen få ganger i året til transport av trevirke/hogstavfall for brenning på det flate området i nærheten av stedet der løpene for hovedkanonene på Østre Bolæren kommer ut av fjellet.

I følge søknaden er det fra tid til annen slitasje og skader på alle traseene, men det skyldes i hovedsak påvirkningen fra vær og vind, og i svært liten grad transportmidlene.

I søknaden fremholdes det at den motoriserte ferdselen har et omfang som ikke kan sies å rokke ved bildet av øya som stille og rolig, der publikum kan bevege seg omkring uten å møte motoriserte kjøretøyer. Enda mer tydelig blir dette bildet for de delene som ligger i nasjonalparken.

Sameiet tror det blant publikum og besøkende er forståelse for at virksomheten på øya har behov for transport av personer og materialer, også utenfor det regulerte området. Det har så vidt sameiet kjenner til ikke kommet klager på den motoriserte ferdselen på traséene som ligger i nasjonalparken i årene etter at sameiet tok over eierskapet til øya.

Grunnlaget for avgjørelsen

For Færder nasjonalpark gjelder blant annet følgende bestemmelser:

§ 1. Formål

(...) "Allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging" (...).

§ 3. Vernebestemmelser

"Motorferdsel til lands, på is og i lufta under 300 meter fra bakken er forbudt.", jf. § 3 pkt. 6.1.

"Forbudet i § 3 pkt. 6.1 og 6.2 er ikke til hinder for nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av Kystverkets anlegg", jf. § 3 pkt. 6.3 g.

"Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til (...) Motorferdsel i forbindelse med transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, brygger og lignende.", jf. § 3 pkt. 6.4 c.

§ 4. Generelle dispensasjonsbestemmelser

"Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48."

De deler av den omsøkte transporten som gjelder materialer til vedlikehold av bygninger, brygger og lignende kan behandles etter dispensasjonsbestemmelsen i § 3 pkt. 6.4 c. For øvrig behandles søknaden etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene i § 4. Det legges til grunn at normal bruk av motorisert gressklipper ikke regnes som motorferdsei, og derfor ikke krever særskilt tillatelse.

Det fremgår at formålet med kjøringen langs trasé 4 er brenning av trevirke/hogstavfall. Rydding av vegetasjon i nasjonalparken er et søknadspliktig tiltak, jf. verneforskriftens § 2.3 pkt. a og b. Søknaden omfatter ikke dette. Videre kan brenning av avfall etter hogst og rydding i forbindelse med eventuelle tillatelser skje ihht. forvaltningsplan, jf. verneforskriftens § 5.5 pkt. b. Det foreligger ikke godkjent forvaltningsplan med retningslinjer for brenning av slikt avfall. Brenning må derfor behandles etter søknad. Siden søknaden om motorferdsei på Østre Bolæren i det alt vesentlige dreier seg om andre traseer og formål, og for å unngå unødige forsinkelser i saksbehandlingen, anbefales det at problemstillinger rundt vegetasjonsrydding og brenning av hogstavfall avklares senere etter særskilt søknad. Selve motorferdselen langs trasé 4 kan likevel behandles i den foreliggende saken, med forbehold om at nødvendige tillatelser til vegetasjonsrydding og brenning av hogstavfall er på plass.

I henhold til naturmangfoldlovens § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet og vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystemtilnærming og samlet belastning, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse, og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Vurderinger

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Den omsøkte kjøringen skal foregå på eksisterende veier med underlag av asfalt eller grus. Ødeleggelse av naturverdier (vegetasjon) gjennom slitasje er lite relevant. Den mest aktuelle påvirkningen av naturmangfoldet vil være forstyrrelse av dyrelivet gjennom støy og kjøretøyenes bevegelse. I tillegg vil forstyrrelse av andre brukere av øya være et viktig tema.

Det er ikke gjennomført studier av effekter av motorferdsei på dyrelivet eller andre brukere langs veiene på Østre Bolæren. Kunnskapsgrunnlaget vil derfor være basert på andre kilder, spesielt rapporten "Effektar av motorferdsei i utmark på natur, folk og samfunn" (NINA Rapport 187 -2007) og lokal, erfaringsbasert kunnskap.

Påvirkning på dyrelivet

Resultatene av studier fra andre områder viser at motorferdselens påvirkning på dyrelivet varierer sterkt, blant annet mellom dyrearter, dyregrupper/individer og egenskaper ved selve motorferdselen (hyppighet, forutsigbarhet mm.). Selve kjøretøyet ser ut til å ha liten betydning, mens faktorer knyttet til bruken har stor betydning. Andre viktige forhold er tidspunkt for kjøring, omfang, fordeling i landskapet og oppførselen til menneskene på og utenfor kjøretøyene.

Kjøring langs noen få traseer antas ikke å ha samme effekt på dyrelivet som fri kjøring ute i marka. Tilvenning er et sentralt tema – i mange tilfeller vil dyr venne seg til motorferdsei dersom den er noenlunde forutsigbar og ikke er særlig voldsom eller skader dyrene direkte. For mange dyr vil dessuten menneskelig aktivitet utenfor kjøretøyet ha en sterkere påvirkning enn selve kjøretøyet eller bruken av dette. En generell konklusjon er at det er vanskelig å forutsi effekter og konsekvenser av forstyrrelse, siden det er mange faktorer som påvirker dette.

På Østre Bolæren antas det at forstyrrelsen av dyrelivet først og fremst vil gjelde arter som naturlig oppholder seg i vegetasjonen nær de omsøkte traseene - spesielt ulike fuglearter, men

også f. eks. smånagere. Siden det har vært motorisert ferdsel langs disse traseene i svært lang tid, og antagelig i et betydelig større omfang under den militære perioden, antas det at de aktuelle artene har vendt seg til ferdselen. Videre antas det at arter som oppholder seg nær de omsøkte traseene vil bli mer forstyrret av ferdselen til fots, i hvert fall i den travle sommersesongen. Arter som er sårbare for forstyrrelse vil derfor trolig uansett ikke oppholde seg i umiddelbar nærhet av traseene. Påvirkningen på dyrelivet av kjøring i dagens omfang vurderes derfor samlet sett som begrenset.

Påvirkning på andre brukere

Den omtalte NINA-rapporten gjennomgår også motorferdsel i natur (spesielt utmark) og konflikter mellom ulike friluftsbukere. Svært forenklet går skillet mellom "Fred, ro og muskeltransport" på den ene siden og "Fart, spenning og motortransport" på den andre. Som oftest er det førstnevnte gruppe som irriteres av sistnevnte.

Det er som nevnt ikke undersøkt hvorvidt brukere av Østre Bolæren blir forstyrret av kjøringen langs de omsøkte traseene. Så vidt sameiet kjenner til, har det ikke kommet klager på den motoriserte ferdselen på traseene som ligger i nasjonalparken i årene etter at de overtok eierskapet til øya. Dette kan være en indikasjon på at kjøringen ikke er et stort problem, enten fordi folk forventer kjøring på øya, eller fordi de likevel aksepterer den når de blir kjent med aktiviteten.

Traseene er imidlertid noe forskjellige med hensyn til opparbeidingsgrad og omgivelser. Det antas at kjøring langs den asfalterte trasé 1 mellom de to hovedbebyggelsene (inkl. området ned mot hovedkaia) i større grad er forventet og oppleves som mer akseptabelt enn kjøring langs de gruslagte delene av spesielt trasé 2, men også 3 og 4. Potensialet for forstyrrelse av andre brukere kan derfor også være større langs disse traseene. Søknaden forstås imidlertid slik at man har behov for hyppigere og mer omfattende transport langs trasé 1 enn trasé 2, og i hvert fall enn trasé 3 og 4. Motorferdselen ser derfor i stor grad ut til å bli tilpasset potensialet for forstyrrelse.

Det er likevel behov for mer kunnskap om påvirkningen på andre brukere. Tillatelser til motorferdsel i nasjonalparker er som hovedregel tidsavgrensede, jf. også utkast til forvaltningsplan for Færder nasjonalpark. En tidsavgrensning gjør det mulig å innhente supplerende kunnskap og erfaring som grunnlag for eventuell videreføring av tillatelsen. Det bør dessuten settes vilkår i en eventuell tillatelse om at kjøringen avgrenses til det som er strengt nødvendig med tanke på driften av stedet.

§ 9 Før-var-prinsippet

Virkningen på dyrelivet av den omsøkte kjøringen antas å være liten sammenlignet med ferdsel til fots, opphold etc. På denne bakgrunn tillegges før-var-prinsippet liten vekt her.

Når det gjelder virkningen på brukerne, jf. bestemmelsen i formålsparagrafen om at allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen, er det behov for mer kunnskap. Før-var-prinsippet tillegges derfor større vekt her, jf. forslaget om tidsavgrensning og innhenting av mer kunnskap og erfaring.

§ 10 Prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning

Etter naturmangfoldloven § 10 skal påvirkning på et økosystem vurderes ut fra den samlede belastning økosystemet er eller vil bli utsatt for. Østre Bolæren brukes intensivt gjennom store deler av sommerhalvåret, både av tilreisende båtfolk, folk som kommer med rutebåt og i forbindelse med leirskoledriften. Vei- og stinettet brukes mye til turgåing.

Med de begrensninger som ligger i et eventuelt vilkår om strengt nødvendig kjøring, antas det ut fra dagens kunnskap at en tillatelse ikke vil føre til at man overskrider grensen for akseptabel samlet belastning med hensyn til støy og forstyrrelse av dyreliv og andre brukere. Når det

gjelder andre brukere, er dette imidlertid et forhold som bør undersøkes nærmere, jf. avsnittene foran.

Østre Bolæren er i en særstilling i nasjonalparken. Øya har omfattende bygningsmasse som ligger omsluttet av nasjonalparken, flere bygninger/anlegg og veistrekninger inne i nasjonalparken, samt en omfattende virksomhet knyttet til dette. Mye av virksomheten er rettet mot allmennheten (overnatting, restaurant, kiosk etc.). Siden øya og virksomheten er så spesiell, vurderes faren for uheldig presedens ved en eventuell tillatelse som svært liten.

§ 11 Kostnader ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver
Prinsippet vurderes ikke som relevant.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det forutsettes at kjøretøyene som benyttes er i forskriftsmessig stand mht. utslipp og støy, og at de benyttes i henhold til evt. vilkår. Det forutsettes videre at kjøringen er hensynsfull mot verneverdier og brukere.

I behandlingen av søknaden er det lagt stor vekt på prinsippene i §§ 8 og 10 og en del vekt på § 9 og 12.

Særskilt vurdering etter verneforskriftens § 4 (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Den delen av søknaden som gjelder annen motorferdsel enn kjøring i forbindelse med transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, brygger og lignende, må behandles etter verneforskriftens § 4.

Hoveddrammen for denne dispensasjonsbestemmelsen er at aktiviteten ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig og heller ikke stride mot vernevedtakets formål. Det første kriteriet innebærer at bestemmelsen i første rekke omfatter bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelse som er av stor betydning for søker sammenholdt med verneinteressene. Hensynet til verneverdiene skal være overordnet f. eks. næringsinteresser.

Både i den militære perioden og etterpå har det vært benyttet kjøretøyer på veiene i forbindelse med virksomheten på stedet. Det antas at besøkende er vant til en viss motorferdsel. Siden ferdsele er knyttet til enkeltturer, og for trasé 3 og 4 kun noen få turer i året, kan forstyrrelsen i og for seg sies å være av forbigående karakter. Et generelt vilkår om at kjøringen skal være strengt nødvendig for driften vil ytterligere bidra til dette. Samtidig fremholder søkeren at muligheten for motorisert transport er helt nødvendig for virksomheten på øya. Denne virksomheten kommer også besøkende til gode, ved at det er mulighet for overnatting, servering etc. i randsonen til parken, og ved at man kan få spesielle opplevelser inne i parken gjennom besøk i signalstasjonen og den foreslått vernede kanonen.

Det andre relevante kriteriet i § 4 er at tiltaket ikke skal være i strid med verneformålet, det vil si de overordnede målsettinger for vernet. Både det enkelte verneområdes miljøtilstand og tiltakets karakter kan ha betydning i denne sammenheng.

Østre Bolæren utgjør en spesiell del av nasjonalparken ved at de deler av øya som har mest bebyggelse med tilhørende aktivitet er holdt utenom parken, og i stedet utgjør en randzone. Veinettet går imidlertid også ut i nasjonalparken – dels som forbindelse mellom de to hovedbebyggelsene og dels fra bebyggelsen og ut til enkeltstående installasjoner som signalstasjon og kanonanlegg. Motorisert ferdsel på land i nasjonalparken vil generelt sett utfordre den delen av verneformålet som angår allmenhetens anledning til uforstyrret opplevelse av naturen. Østre Bolæren skiller seg imidlertid svært mye fra resten av nasjonalparken, både med hensyn til bebyggelse og etablert virksomhet. Det vises for øvrig til vurderingene rundt forstyrrelse tidligere i saken.

For trasé 1 og 2 kan det stilles spørsmål ved om transporten bør avgrenses til bagasje, utstyr og personer som ikke selv kan gå de aktuelle strekningene. Andre personer må i så fall gå selv.

I den grad selve transporten av folk som kan gå selv fører til økt kjøring, vil en slik avgrensning være hensiktsmessig. Men hvis det er kapasitet i bilene som likevel kjører bagasjen, vil ikke det å ta med personer føre til økt kjøring. Detaljert regulering av dette vurderes som lite hensiktsmessig. I stedet bør de besøkende som er i stand til å gå de relativt korte avstandene det dreier seg om, oppfordres til dette i de tilfellene persontransporten vil gi flere turer enn om man begrenser seg til transport av bagasje, utstyr og bevegelseshemmede.

Samlet sett vurderes forholdene på Østre Bolæren som så spesielle, og søkerens behov som så tungtveiende, at dispensasjon etter verneforskriftens § 4 for kjøring bør kunne gis på visse vilkår.

Konklusjon

Med henvisning til verneforskriften for Færder nasjonalpark, naturmangfoldlovens §§ 7-12 og merknadene ovenfor, bør nasjonalparkstyret med hjemmel i verneforskriftens § 3 pkt. 6.4 c og § 4 gi tillatelse til følgende motorferdsel med bil og traktor i nasjonalparken på Østre Bolæren:

Trasé 1:

- Frakt av mat/drikke og utstyr til virksomheten i befalsforlegningen og til sjøhuset ved Kongshavnsund. Persontransport i forbindelse med renhold og vedlikehold av de samme anlegg.
- Transport i forbindelse med tilsyn og renhold av toalettanlegg i Nordbukta.
- Transport av gjester og bagasje fra hovedkaia til teltplassen i Nordbukta og til befalsforlegningen
- Mottak og frakt av personer og bagasje som kommer i land på kaia i Nordbukta og til 1990-området.

Trasé 2:

- Kjøring i forbindelse med transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger og lignende, jf. § 3 pkt. 6.4 c.
- Transport av gjester, bagasje og utstyr til signalstasjonen.

Trasé 3:

- Transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger og lignende, jf. § 3 pkt. 6.4 c.
- Transport fram til inngangen til 75 mm-kanonen med utstyr og materiell til driften som er for tungt til å fraktes på annen måte.

Trasé 4:

- Transport av avfall etter hogst og rydding for brenning noen få ganger i året, i tråd med eventuelle innhentede tillatelser for vegetasjonsrydding og brenning.

Vilkår:

- Tillatelsen gjelder for sameiet Østre Bolæren og for en periode på 4 år.
- Transporten skal avgrenses til det som er strengt nødvendig for driften av stedet. Det skal tas hensyn til verneverdier og andre brukere.
- For å redusere antall turer skal lastekapasiteten utnyttes maksimalt.
- I de tilfeller persontransporten vil gi flere turer enn transporten av bagasje, utstyr og bevegelseshemmede personer, skal personer som ikke er bevegelseshemmede oppfordres til å gå.
- Kjøretøyene som benyttes skal være i forskriftsmessig stand mht. utslipp og støy.
- Melding om det samlede omfanget av motorferdselen skal sendes forvaltningsmyndigheten hvert år. Eventuelle klager på motorferdselen som sameiet får kjennskap til, skal også fremgå.
- Alle som driver motorisert ferdsel skal være kjent med innholdet i denne tillatelsen. Kopi av tillatelsen skal være tilgjengelig på stedet og vises fram hvis noen ber om det.

Klageadgang:

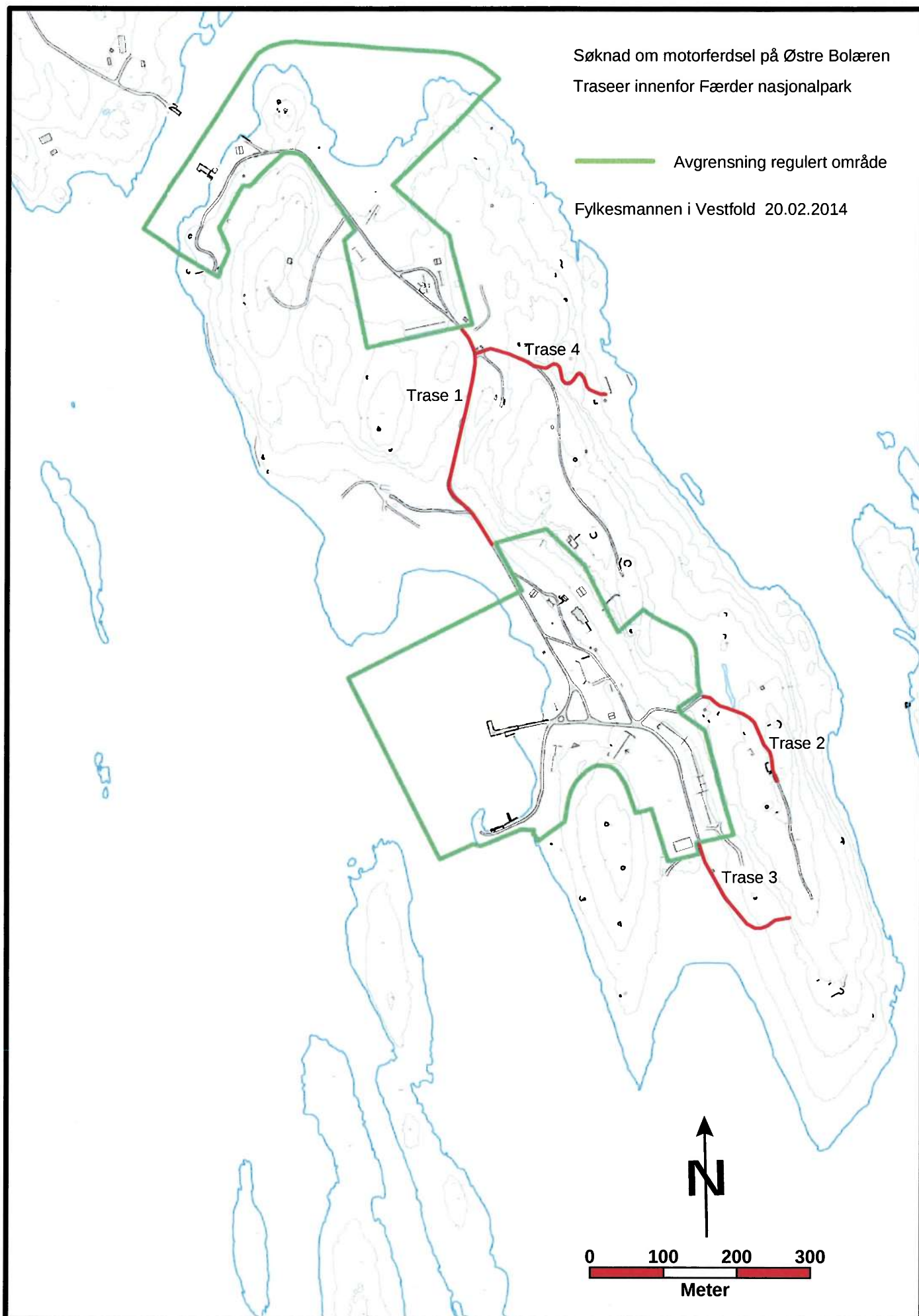
Avgjørelsen kan påklages til Klima og miljødepartementet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Søknad om motorferdsel på Østre Bolæren
Traseer innenfor Færder nasjonalpark

— Avgrensning regulert område

Fylkesmannen i Vestfold 20.02.2014

Fylkesmannen i Vestfold
Postboks 2076
3103 Tønsberg

FYLKESMANNEN I VESTFOLD	
SAKSBE: 13/6066-3	
17. DES. 2013	
ARKIV: 432.3	
AVD: FNP	SAKSBE: ROM

Sameiet Østre Bolæren
Svend Foynsgt. 9
3126 Tønsberg

Deres ref 2013/6066

16. desember 2013

Søknad om å bruke bil/traktor på Østre Bolæren, Færder nasjonalpark.

Det vises til deres brev datert 27. oktober 2013

Vedlagt kart som viser de 4 aktuelle traseene. Disse er:

Trase	Bekrivelse	Underlag
1	Fra området ved 1990-anleggene til kaien i Kongshavnsund via befalsforlegningen	Asfalt –holdes vedlike av sameiet
2	Fra hovedkai til signalstasjonen og kystverkets radar	Noe asfalt. For det meste grusvei. Holdes vedlike av sameiet
3	Fra hovedkaien til inngangen til 75 med mer kanon som er foreslått vernet	Noe asfalt. For det meste grusvei. Holdes vedlike av sameiet
4	Fra området ved 1990-anleggene til flatt område nordvest for signalstasjonen	Grusvei. Lite i bruk. Holdes vedlike av sameiet

Som kjent er sameiet inne i en prosess som tar sikte på salg/utleie av hele eller deler av bygningsmassen. Dette kan bety at aktiviteten på øya kan bli endret i forhold til situasjonen de siste årene dersom andre aktører overtar virksomheten på øya. I beskrivelsen nedenfor har vi lagt sameiets bruk til grunn for beskrivelsen.

- Trase 1   Denne traseen er den desidert mest brukte for motorisert transport både med bil og traktor. Den brukes til:
- Frakt av mat/drikke og utstyr til virksomheten i befalsforlegningen og til sjøhuset ved Kongshavnsund
  - Tilsyn og renhold av toalettanlegg i Nordbukta
  - Personaltransport i forbindelse med renhold og vedlikehold både i befalsforlegningen og sjøhuset
  - Transport av gjester med og uten bagasje både til campingplassen i Nordbukta og befalsforlegningen fra hovedkaia
  - Mottak og frakt av personer og bagasje som kommer i land på kaia i Nordbukta til 1990-området.
- Trase 2   Traseen benyttes til transport med bil av gjester og utstyr til signalstasjonen. Ofte skal gjester som skal benytte signalstasjonen, ha med seg så store mengder materiell inkl. mat og drikke at det er nødvendig med biltransport. I tillegg hender det at det kommer gjester som skal benytte signalstasjonen som ikke kan komme seg opp bakkene med egen hjelp. Dessuten benyttes denne traseen av kystverket/Telenor som adkomst til radaranlegget.
- Trase 3   Som hovedregel skal ikke denne traseen der ca 200 m ligger i nasjonalparken, benyttes til motorisert ferdsel. Fra tid til annen kan det likevel være behov for

transport av materiell fram til inngangen til 75 mm kanonen av utstyr og materiell som er for tungt til å fraktes på annen måte enn med bil eller traktor.

Trase 4 Noen få ganger i året benyttes denne traseen til transport av trevirke/hogstavfall for brenning på det flate området i nærheten av stedet der løpene for hovedkanonene på Østre Bolæren kommer ut av fjellet.

Transport behovet på de 4 traseene slik det er beskrevet over, er det samme som det har vært siden sameiet overtok eierskapet på øya i 2004/2005. Med den store aktiviteten Forsvaret hadde før dette tidspunktet, er det grunn til å tro at den motoriserte transporten var betydelig høyere i de mer enn 70 årene Forsvaret disponerte øya.

Det er fra tid til annen behov for å rydde trasekantene for vegetasjon som gror inn i veiene som er omtalt foran. Det er liten grunn til å tro at dette kan betegnes som skader eller slitasje, både pga av et begrenset omfang og fordi vegetasjonen vokser så kraftig at nødvendig beskjæring pga behovet for fremkommelighet, ikke synes å hemme tilgroingen nevneverdig. Det er fra tid til annen slitasje og skader på alle traseene som er omtalt foran, men det skyldes i hovedsak påvirkningen fra vind og nedbør, og i svært begrenset grad fra transportmidlene.

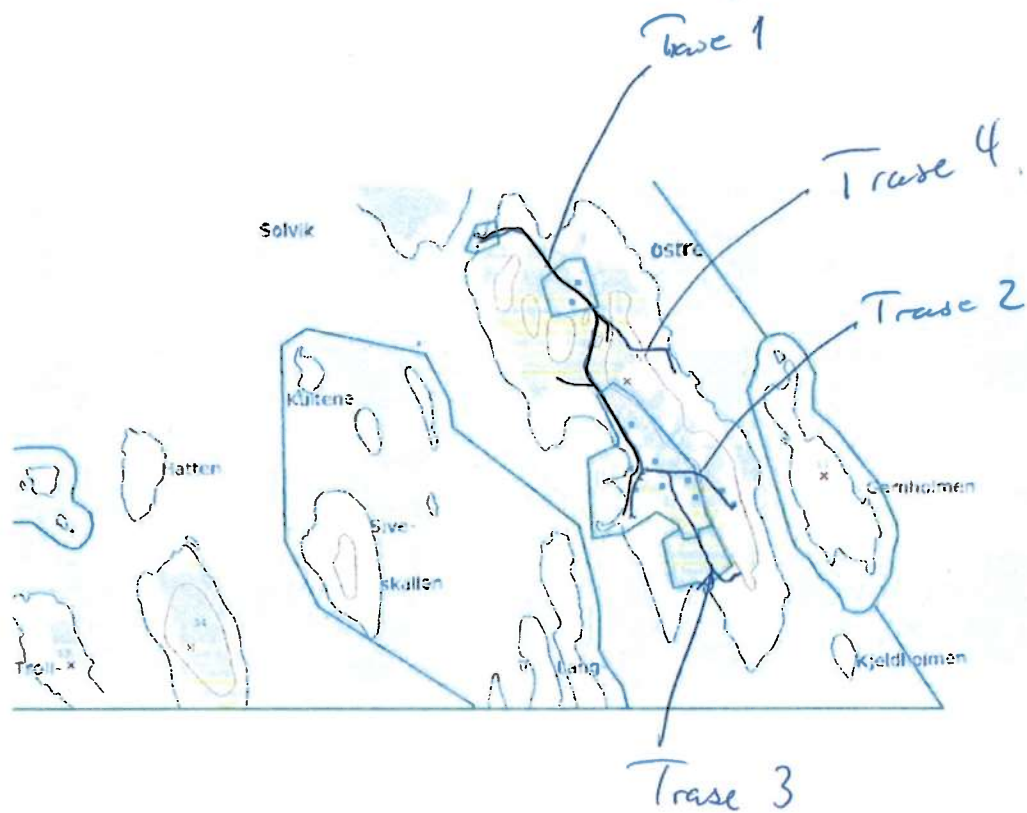
Den motoriserte ferdsele har et omfang som ikke kan sies å rukke ved bildet av øya som stille og rolig, der publikum kan bevege seg omkring på øya uten å møte motoriserte kjøretøyer. Enda mer tydelig blir dette bildet for de delene av traseene som ligger i nasjonalparken. Vi tror det blant publikum og besøkende er forståelse for at den virksomheten som er på øya, har behov for å kunne transportere personer og materiell til steder der det drives virksomhet, også de som ligger utenfor det regulerte området. Det har så vidt sameiet kjenner til, ikke kommet klager på den motoriserte ferdsele på traseene som ligger i nasjonalparken i årene etter at sameiet overtok eierskapet til øya.

Sameiet søker om at den motoriserte ferdsele i nasjonalparken på Østre Bolæren som har vært og er nødvendig for den kommersielle virksomheten, kan videreføres i samme omfang som årene etter at Forsvaret avsluttet sin virksomhet på øya.

Kurt Orre

Daglig leder

Fylkesmannen i Vestfold

Postboks 2076

3103 Tønsberg

FYLKESMANNEN I VESTFOLD	
SAKSNR:	13/6066-1
10 OKT 2013	
ARKIV:	432.3
AVD:	FNP SAKSØ: ROM

Søknad om å bruke bil/traktor i nasjonalparken på Østre Bolæren.

Sameiet Østre Bolæren har siden overtagelsen fra Forsvaret, hatt behov for å bruke motoriserte kjøretøyer på øya. Det har i hovedsak vært to varebiler og en traktor. Dessuten benyttes også motoriserte gressklippere.

Kjøretøyene brukes både til varetransport, transport av ansatte og gjester og i forbindelse med vedlikehold av naturområdene, veiene, lysmaster og installasjoner, transport av avfall osv. Veiene mellom havneområdet der hovedkaia ligger og befalsområdet, veiene mellom 1990 området og Signalstasjonen og veien frem til 75 mm kanonen er de mest brukte traseene som ligger i nasjonalparkens område.

Transporten er helt nødvendig for å ha drift i den form vi har på øya idag. Vi regner med at Fylkesmannen er godt kjent med dette.

Sameiet søker om å få opprettholde samme transportkapasitet med de samme transportmidler og bruksområder som en har hatt helt siden øya ble overtatt fra Forsvaret. Siden det ikke fremgår av forskriften hvilke hjemler som her blir aktuelle, er søknaden gitt en generell form. Dersom opplysningene i denne søknaden ikke er tilstrekkelig for at den kan behandles, ber vi om nærmere veiledning om hva en søknad skal inneholde.

Som Fylkesmannen er kjent med er sameiet midt oppe i en salgs/utleieprosess, der det ikke har vært problematisert at nasjonalparken kan medføre endringer i transportsystemet på øya. Det kan vanskelig inngås bindende avtaler om utleie/kjøp før det er avklart at dagens løsning kan legges til grunn fremover som et minimum.

Vi ber derfor om et raskt svar.

Med hilsen

Kurt Orre

Daglig leder sameiet Østre Bolæren

Tønsberg 8. oktober 2013

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2014/1742-0

Saksbehandler: Pål Otto Hansen

Dato: 13.03.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	03.04.2014	

15/2014

Færder nasjonalpark - tiltak i regi av utvalgte kulturlandskap 2014

Forslag til vedtak

Færder nasjonalparkstyre ser det som svært positivt at deler av Færder nasjonalpark inngår i utvalgte kulturlandskap i jordbruket, slik at nasjonalparken derved kan gjøre nytte av støtte til skjøtselstiltak gjennom ordningen. Styret ser det som viktig at skjøtselstiltakene tilpasses og samordnes med den forvaltningsmessige skjøtsel i nasjonalparken, og så snart som mulig forankres i vedtatt forvaltningsplan og aktuelle skjøtelsesplaner. Når dette er på plass vil tiltakene ikke kreve særskilt behandling og tillatelse etter verneforskriften.

Slik behandling må likevel gjennomføres i år, og det er foretatt en gjennomgang av tiltakene med følgende konklusjoner:

1. Med hjemmel i verneforskriftens § 3 pkt. 2.3 b og § 3 pkt. 4.2 gis tillatelse til de omsøkte tiltakene knyttet til rydding av vegetasjon og restaurering av kulturminner, med følgende unntak:
  - Søknad om rydding av vegetasjon mot sjøen ved den store gamle Gåsøyeika på Gåsøy tillates ikke. En fjerning av denne gjenstående vegetasjonen kan bidra til stormbrekk og uheldig uttørking av eika. Gåsøyeika er en hul eik av stor verdi, både som naturminne, utvalgt naturtype og som attraksjon. Hule eiker er særlig nevnt som viktig verneformål i verneforskriften.
2. Søknaden om nedlegging av dreneringsrør i eksisterende grøft gjennom strandeng ut til sjøen er i strid med dreneringsforbud i § 3 pkt. 1.1, og kan ikke tillates. Dreneringstiltaket er i strid med verneformålet og bidrar ikke til å ta vare på strandenger som naturtype.
3. Omsøkte tiltak for rydding etter hogst av plantet gran og opprensning av eksisterende grøft langs gammel traktorvei på Søndre Årøy vurderes ikke å trenge tillatelse etter verneforskriften, og kan gjennomføres som omsøkt.
4. Tiltakene i vedtakets pkt. 1 vurderes som skjøtselstiltak eller landbruksmessig drift, der verneforskriften åpner for motorferdsel etter § 3 pkt. 6.3 a, c, og e. Motorferdsel på veier i sone A er tillatt etter verneforskriftens § 3 pkt. 6.3 d. Motorferdsel i utmark bør likevel

begrenses til det strengt nødvendige, kjørespor unngås så langt det er mulig, og eventuelle kjøreskader utbedres, jf. naturmangfoldlovens § 12.

Avgjørelsen kan påklages til Klima- og miljødepartementet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom Færder nasjonalparkstyre.

Bakgrunn

Skjærgården øst for Nøtterøy og Tjøme er et av 22 nasjonalt utvalgte kulturlandskap i Norge (UKL). Siden 2009 har området mottatt egne midler til tiltak for å ivareta kulturlandskapet, kulturminner og naturmangfold. Det er landbruksavdelingen hos Fylkesmannen som er forvaltningsmyndighet for UKL-midlene. For 2014 er det innkommet søknader på tiltak for øyene: Søndre Årøy, Masseløy, Gåsøy, Mellom Bolæren, Lindholmen og Sandø. Det er utarbeidet en sammenfatning av søknadene av Fylkesmannens landbruksavdeling, som følger vedlagt.

I det etterfølgende presenteres tiltakene øy for øy, gruppert etter forskriftshjemmelen tiltakene krever tillatelse etter:

Ryddetiltak som krever tillatelse etter forskriftens § 3 pkt 2.3.b: *Plantelivet*

Søndre Årøy: (fagl. grunnlag Biofokusrapport 2010-1)

- Rydding av vegetasjon langs steingjerde langs innmark
- Rydding av små svartotrær for å redusere gjengroing på strandeng
- Rydding av slåpetornkratt og undervegetasjon rundt eiketrær langs innmark
- Rydding av vegetasjon rundt gravrøys fra bronsealder (anbefalt VFK Kulturarv)

Masseløy: (fagl. grunnlag Biofokusrapport 2013-19)

- Rydding av kratt og ciner på gamle enger vest for hustuften
- Rydding av vegetasjon langs turveiene på øya

Gåsøy: (fagl. grunnlag Biofokusrapport 2012-7)

- Maskinell pussing av naturbeitemark
- Fjerning av furu og slåpetorn på gammel slåttebeite som beites
- Rydding mot sjøen ved den store gamle Gåsøyeika

Lindholmen: (fagl. grunnlag Biofokusrapport 2012-30)

- Rydding av vegetasjon langs steingjerde
- Rydding av vegetasjon på gjengrodd beite/slåttebeite
- Rydding av ciner på skrinne knauser

Sandø: (fagl. grunnlag Biofokusrapport 2010-1)

- Skjøtsel av eikeskog ved rydding av kratt og annen vegetasjon
- Skjøtsel av tørreng – rydding av kratt
- Skjøtsel av naturbeitemark – rydding av kratt

Tillatelse etter forskriftens § 3 pkt. 4.2: *Kulturminner*

Søndre Årøy: (anbefalt av VFK Kulturarv)

- Rehabiliterer sammenraste deler av steingjerde langs innmark

Tillatelse etter forskriftens § 4 *Generelle dispensasjonsbestemmelser*

Søndre Årøy:

- Nedlegging av dreneringsrør i eksisterende grøft gjennom strandeng

Tillatelse etter forskriftens § 3 pkt 1.3 j

Mellom Bolæren:

- Søknad om nytt sauegjerd på tvers av øya ved tidligere skytebane(søknad utsatt)

Andre tiltak:

Søndre Årøy:

- Rydding etter hogst av plantet gran(tiltak allerede godkjent av forvaltn.myndigheten etter § 6)
- Opprenskning av eksisterende grøft langs gammel traktorvei (tillatt etter § 3 pkt. 1.2 b)

Grunnlaget for avgjørelsen

Grunnlaget for styrets behandling er verneforskriften for Færder nasjonalpark, hvor tiltakene særlig skal vurderes etter verneformålet for nasjonalparken som helhet og for sone A spesielt. Videre skal tiltakene vurderes etter naturmangfoldlovens § 7, hvor det fremgår at prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer for offentlige beslutninger.

Vurdering og konklusjon

Søknadene forelegges nasjonalparkstyret, da hoveddelen av søknadene krever tillatelse etter verneforskriften. Fremover kan forventes årlige søknader om UKL-midler hvor tiltakene vil variere fra år til år. Etter hvert som forvaltningsplan og skjøtselsplaner utarbeides for nasjonalparken, forventes at tiltakene vil være tuftet på disse planene. Slike tiltak vil derfor kunne gjennomføres med utgangspunkt i verneforskriftens § 6 Skjøtsel, og krever derved ikke særskilt tillatelse. Søknadene vil da bli forelagt styret til orientering.

For i år vurderes de fleste tiltak å være godt i samsvar med verneforskriften, og det gjøres derfor en relativt summarisk gjennomgang av tiltakene øy for øy, hvor tiltak som krever tillatelse etter samme forskriftshjemmel behandles samlet.

Rydding vegetasjon:

Ryddetiltakene som krever tillatelse etter forskriftens § 3 pkt. 2.3b gjelder dels å fristille kulturminner og store trær, å hindre gjengroing, å sette i stand beitemark og å tilrettelegge for turgåere. Tiltakene er stort sett forankret i anbefalt skjøtsel i Biofokus-rapporter, og samsvarer godt med verneformålene i verneforskriften. Rydding av vegetasjon langs steingjerde og på bronsealderøys på Søndre Årøy er anbefalt av VFK Kulturarv. Det anbefales derfor å gi tillatelse til alle ryddetiltak, med ett unntak. Det gjelder søknaden om fristilling av den gamle Gåsøyeika mot sjøen, ved å rydde trær og kratt mellom eika og sjøen mot øst. Hensikten er å gjøre Gåsøyeika synlig fra sjøen. Biofokusrapport 2012-7 sier ikke noe om åpning av innsyn fra sjøen. Det har vært ryddet rundt Gåsøyeika de seneste år, slik at eika er fristilt og har fått mindre konkurranse fra nærstående vegetasjon. Dette er positivt for opplevelsen av dette unike naturminnet, og det må antas å gi bedre betingelser for eika. Fremdeles gjenstår en vegetasjonsbrem mot sjøen, som bidrar til eika blir mindre utsatt for vind og vær. En fjerning av denne gjenstående vegetasjonen kan bidra til stormbrekk og uheldig uttørking. Gåsøyeika er en hul eik av stor verdi, både som naturminne, utvalgt naturtype og som attraksjon. Hule eiker er eksplisitt nevnt som viktig verneformål i verneforskriften. Det anbefales derfor ikke å gi tillatelse til den omsøkte rydding av trær og kratt mellom eika og sjøen.

Søknaden om rydding etter hogst av plantet gran på Søndre Årøy er et oppfølgingstiltak, hvor hogsten allerede er godkjent av forvaltningsmyndigheten. Det krever derfor ingen ny tillatelse.

Kulturminner

Søknaden om å rehabilitere sammenraste deler av steingjerde langs innmark på Søndre Årøy krever tillatelse etter forskriftens § 3 pkt. 4.2. Rehabiliteringen er anbefalt av VFK – Kulturarv. I verneformålet er angitt at det opprinnelige skjærgårdslandskapet skal ivaretas, herunder kulturminnene. Rehabiliteringen vil bidra til å ivareta steingjerdet som viktig kulturminne i skjærgårdslandskapet, og det anbefales derfor å gi tillatelse til tiltaket.

Grøfter/drenering

Søknaden om nedlegging av dreneringsrør i eksisterende grøft gjennom strandeng ut til sjøen er i strid med dreneringsforbud i § 3 pkt. 1.1. Strandeng kan ikke betraktes som jordbruksareal hvor slik drenering kan tillates. Formålet med tiltaket er å hindre forsumping av strandenga og redusere tråkkskader fra Herefordkveg på beitearealet. Omsøkt dreneringstiltak er i strid med verneformålet og bidrar ikke til å ta vare på strandenger som naturtype. Det anbefales derfor ikke å gi tillatelse til tiltaket etter verneforskriftens § 4. For å unngå tråkkskadene bør beitetrykket på strandenga reduseres i nedbørsrike perioder.

Søknaden om opprensning av eksisterende åpne grøfter langs gammel traktorvei trenger ingen tillatelse, idet tiltaket kan utføres med hjemmel i §3 pkt. 1.2 e, som gjelder vedlikehold av eksisterende veier.

Gjerding

Søknaden om oppsetting av nytt beitegjerde på mellom Bolæren er utsatt, da søknaden først må avklares med Nøtterøy kommune som grunneier.

Forholdet til motorisert ferdsel

Utgangspunktet er all motorisert ferdsel på land forbudt i nasjonalparken. Unntatt er bl.a. nødvendig motorferdsel i innmark i forbindelse med drift av jordbruksarealer i sone A, jf. § 3 pkt. 6.3 c. Likeledes motorferdsel på veier i sone A som er godkjent for dette i forvaltningsplanen, jf. § 3 pkt. 6.3 d. Nødvendig motorferdsel i utmark i tilknytning til jordbruksdrift er også tillatt i h.h.t. forvaltningsplan, jf. § 3 pkt. 6.3 e.

Så langt motorferdsel i forbindelse med tiltakene skjer på godkjente veier eller kan betraktes som tiltak i forbindelse med drift av landbruksarealer, så kan motorisert utstyr derved benyttes uten nærmere godkjenning. Det samme gjelder motorisert ferdsel i forbindelse med skjøtselstiltak som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Selv om de omsøkte skjøtselstiltakene ennå ikke er forankret i godkjent forvaltnings- eller skjøtelsesplan, er det tidligere redegjort for at tiltakene er av en slik art at de understøtter verneformålet og tiltakene vil etter hvert bli innarbeidet i aktuelle skjøtelsesplaner. Unntakene er grøfting/drenering av strandeng på Søndre Årøy og vegasjonsrydding for å synliggjøre Gåsøyeika mot sjøen, som ikke anbefales. På bakgrunn av dette vurderes de tiltakene som tillates til å kunne utføres ved bruk av motorisert utstyr uten nærmere tillatelse. Tiltakene bør likevel gjennomføres slik at kjøring i utmark begrenses til det strengt nødvendige, og at kjørespor unngås så langt det er mulig. Eventuelle kjørespor bør søkes utbedret.

Forholdet til naturmangfoldloven

Tiltakene skal som nevnt vurderes etter prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8 til 12. Med unntak av tiltakene som ikke tillates etter verneforskriften, vurderes tiltakene som skjøtselstiltak som kan vurderes samlet etter naturmangfoldloven.

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Tiltakene bygger på kunnskapsgrunnlag i egne fagrapporter fra Biofokus. Tiltak som berører kulturminner er klarert med fylkeskommunen v/kulturarv. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig i forhold til tiltakenes art og omfang.

§ 9 Føre var

I det tilstrekkelig kunnskap foreligger, anses dette prinsippet ikke å komme til anvendelse. Unntaket er fristilling av Gåsøyeika mot sjøen, hvor virkningen av slik fristilling ikke er kjent. Dette understøtter at tiltaket ikke bør tillates, uansett ikke før slik fristilling er belyst bedre.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

Tiltakene som tillates vurderes samlet å gi en positiv virkning i forhold til verneformålet, og vurderes derved ikke å gi noen vesentlig belastning på økosystemene.

§ 11 Kostnader ved miljøforringelse

Vurderes som en lite aktuell problemstilling, men dersom motorferdsel i utmark medfører kjøreskader, forutsettes dette dekket av tiltakshaver.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker

For å begrense skader på naturverdier må det brukes utstyr som setter lite marktrykk og kjørespor. Arbeidet må dessuten skje under gunstige værforhold når terrenget best tåler kjøring.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Klima og miljøverndepartementet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Vedlegg:

- Utvalgte kulturlandskap (UKL) – sammenstilling av søknader om støtte til tiltak innenfor Færder nasjonalpark 2014

Utvalgte kulturlandskap (UKL)

Søknader om støtte til tiltak innenfor Færder nasjonalpark 2014

Om UKL

Skjærgården øst for Nøtterøy og Tjøme er et av 22 nasjonalt utvalgte kulturlandskap i Norge. Siden 2009 har området mottatt egne midler til tiltak for å ivareta kulturlandskapet, kulturminner og naturmangfold. I årene 2009-2013 har dette utgjort 2,3 mill kr. UKL-området sammenfaller geografisk i stor grad med Færder nasjonalpark. Det er Fylkesmannen i Vestfold landbruksavdelingen som er forvaltningsmyndighet for UKL-midlene. Dette er et spleiselag mellom Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Klima- og miljødepartementet (KLD).

Omsøkte tiltak i Færder nasjonalpark

SØKER: SØNDRE ÅRØ SAMEIE - sone A i nasjonalparken, Nøtterøy kommune

Tiltak 2: Rydding langs- og rehabilitering av steingjerde langs innmark

1. Rydding av vegetasjon langs steingjerdet (einer og kratt)
2. Rehabilitering sammenraste deler av steingjerdet (legge på plass stein)

Formål: Synliggjøre og ivareta et kulturminne (nyere tids kulturminne)

Faglig grunnlag: Befaring og anbefalinger fra VFK Kulturarv v/arkeolog C.S. Engebretsen

Forskrift om vern av Færder nasjonalpark: Begge tiltak er søknadspliktige.

1. Rydding av vegetasjon - § 3 pkt. 2.3.b)
2. Istandsetting av kulturminner - § 3 pkt. 4.2

Tiltak 3: Rydding av små svartor-trær for å redusere gjengroing på strandeng

Formål: Hindre gjengroing og tap av naturmangfold på verdifull strandeng.

Faglig grunnlag: Naturkartlegging og skjøtselsinnspill i BioFokus-rapport 2010-1, Søndre Årøy, sone 3-1, lok.nr. 204. Tiltaket er i tråd med anbefalt skjøtsel.

Forskrift om vern av Færder nasjonalpark: Tiltaket er søknadspliktig.

- Rydding av vegetasjon - § 3 pkt. 2.3.b)

Tiltak 4: Rydding av slåpetornkratt og undervegetasjon rundt eiketrær langs innmark

1. Rydding av slåpetornkratt som har vokst inn på den ene siden av enga
2. Rydding av kratt under store eiketrær på den andre siden av enga

Formål: Hindre gjengroing av innmarka (beiting i kulturlandskapet) og fristille store eiketrær.

Faglig grunnlag: Naturkartlegging og skjøtselsinnspill i BioFokus-rapport 2010-1, Søndre Årøy, sone 1 – store trær. Tiltakene er i tråd med anbefalt skjøtsel.

Forskrift om vern av Færder nasjonalpark: Begge tiltak er søknadspliktige.

- Rydding av vegetasjon - § 3 pkt. 2.3.b)

Tiltak 5: Rydding rundt gravrøys fra bronsealder

- Rydding av vegetasjon – furutrær, einerbusker mv

Formål: Synliggjøre og ivareta et fornminne (automatisk fredet kulturminne)

Faglig grunnlag: Befaring og anbefalinger fra VFK Kulturarv v/arkeolog C.S. Engebretsen

Forskrift om vern av Færder nasjonalpark: Tiltaket er søknadspliktig.

- Rydding av vegetasjon - § 3 pkt. 2.3.b)

Tiltak 6: Rydding etter hogst av plantet gran

1. Hogst av innplantet granfelt (er i gang og skjer over flere år, støttet av midler fra miljøforvaltningen)
2. Rydding av hogstavfall (er i gang og skjer over flere år, støttet av midler fra Utvalgte kulturlandskap)

Formål: Fremme rik sumpskog, fjerne innplantet gran og tilrettelegge for beiting.

Faglig grunnlag: Naturkartlegging og skjøtselsinnspill i BioFokus-rapport 2010-1, Søndre Årøy, sone 4, lok.nr. 138. Tiltakene er i tråd med anbefalt skjøtsel.

Forskrift om vern av Færder nasjonalpark: Tiltaket hogst av gran er å anse som iverksatt av forvaltningsmyndigheten, jf. § 6.

Tiltak 13: Opprensning av gammel grøft i utmark og langs gammel traktorvei

1. Opprensning av eksisterende åpne grøfter langs gammel traktorvei
2. Nedlegging av drenerør i eksisterende åpen grøft gjennom strandeng og ut i sjøen

Formål: Hindre forsumping langs traktorveien og på strandenga (beite for Herefordkverg i dag)

Strandenga er beskrevet her:

Naturkartlegging og skjøtselsinnspill i BioFokus-rapport 2010-1, Søndre Årøy, sone 3-6, lok.nr. 139.

Forskrift om vern av Færder nasjonalpark: Tiltakene er ikke tillatt.

- Området er vernet mot inngrep av enhver art som ... graving og drenering - § 3 pkt. 1.1). Slike tiltak er kun tillatt i forbindelse med drift og vedlikehold av jordbruksarealer i sone A (dyrka mark og innmarksbeite). Skadene på strandenga kan reduseres ved å minske beitetrykket i nedbørrike perioder.

SØKER: MORTEN UELAND, SØNDRE ÅRØ GÅRD

MASSELØY - sone A i nasjonalparken, Nøtterøy kommune

Tiltak: Rydding av vegetasjon på Masseløy

1. Rydding av kratt og einer på gamle enger vest for hustuften (øya beites)
2. Rydding av vegetasjon langs turveiene på øya

Formål: Åpne opp kulturlandskapet for beiting og tilrettelegge for turgåere.

Faglig grunnlag: Skjøtselsinnspill i BioFokus-notat 2013-19, Masseløy m.fl.

Tiltakene er i tråd med anbefalt skjøtsel.

Beiteavtale: Er inngått mellom gårdbruker Morten Ueland og grunneier Stamhuset Jarlsberg.

Forskrift om vern av Færder nasjonalpark: Tiltakene er søknadspliktige.

- Rydding av vegetasjon - § 3 pkt. 2.3.b)

GÅSØY - sone A i nasjonalparken, Nøtterøy kommune

Tiltak: Beitepussing på Gåsøy

- Maskinell pussing (slått) av gamle innmarksbeiter som i dag er beskrevet som naturbeitemarkar.

Formål: Hindre gjengroing og fremme kvaliteten på beitene.

Skjøtselsplan i BioFokus-rapport 2012-7 for Gåsøy skisserer litt ulike former for skjøtsel av sone 2 – naturbeitemarkene. Fram til nå har disse årlig blitt kjørt over med beitepusser.

Beiteavtale: Er inngått mellom gårdbruker Morten Ueland og grunneier - familien Von Der Lippe.

Forskrift om vern av Færder nasjonalpark:

- Tiltaket er ikke søknadspliktig om det anses som drift og vedlikehold av jordbruksarealer i sone A (dette er gamle innmarksbeiter) - § 3 pkt. 1.2 c)
- Tiltaket er søknadspliktig om dette ikke anses som jordbruksarealer - - § 3 pkt. 2.3.b)

Tiltak: Rydding og istandsetting av slåttemark nordøst på Gåsøy

- Fjerning av furu og slåpetorn på gammel slåttemark som beites

Formål: Sette i stand gammel slåttemark.

Faglig grunnlag: Skjøtselsplan i BioFokus-rapport 2012-7 for Gåsøy, sone 3-5.

Tiltaket er i tråd med anbefalt skjøtsel.

Beiteavtale: Er inngått mellom gårdbruker Morten Ueland og grunneier - familien Von Der Lippe.

Forskrift om vern av Færder nasjonalpark: Tiltaket er søknadspliktig.

- Rydding av vegetasjon - § 3 pkt. 2.3.b)

Tiltak: Rydding mot sjøen ved den store gamle Gåsøeika

- Rydding av trær og kratt mellom eika og sjøen. Selve eika ble fristilt i 2012.

Formål: Gjøre Gåsøeika synlig fra sjøen.

Faglig grunnlag: Skjøtselsplan i BioFokus-rapport 2012-7 for Gåsøy, lok. nr. 26.

Rapporten anbefaler fristilling av eika, men sier ikke noe om åpning for innsyn fra sjøen.

Forskrift om vern av Færder nasjonalpark: Tiltaket er søknadspliktig.

- Rydding av vegetasjon - § 3 pkt. 2.3.b)

SØKER: PREBEN FOSSAAS, HAUAN GÅRD**MELLOM BOLÆREN, sone C, Nøtterøy kommune****Tiltak: Nytt sauegjerde**

- Oppsetting av nytt gjerde tvers over øya i sone C

Formål: Utvide beiteområdet, som i dag er husmannsplassene i sone A, til også å gjelde deler av sone C.

Faglig grunnlag: Naturkartlegging og skjøtselsinnspill i BioFokus-rapport 2010-1, Mellom Bolæren m.fl.

Tiltak, som beiting, for å åpne opp kulturlandskapet er anbefalt.

Forskrift om vern av Færder nasjonalpark: Tiltaket er søknadspliktig.

- Oppsetting av gjerder - § 3 pkt. 1.3.j)

Grunneier Nøtterøy kommune søker om tillatelse til oppsetting av gjerdet.

Dyreholder Preben Fossaas har søkt støtte til oppsetting og materiell fra Utvalgte kulturlandskap.

SØKER: JARLSBERG HOVEDGÅRD**LINDHOLMEN, sone A, Nøtterøy kommune****Tiltak: Vegetasjonsrydding på Lindholmen**

- Rydding av vegetasjons langs steingjerde
- Rydding av vegetasjon på gjengrodd beite/slåttemark
- Rydding av einer på skrinne knauser

Formål: Åpne opp det gamle kulturlandskapet og fremme naturmangfoldet.

Faglig grunnlag: Skjøtselsinnspill i BioFokus-notat 2012-30, Lindholmen m.fl.

Tiltakene er i tråd med anbefalt skjøtsel.

Forskrift om vern av Færder nasjonalpark: Tiltaket er søknadspliktig.

- Rydding av vegetasjon - § 3 pkt. 2.3.b)

SØKER: SANDØ VEL (sameiet)

SANDØ, sone C, Tjøme kommune

Tiltak: Skjøtsel av eikeskog

- Rydding av kratt og annen vegetasjon

Formål: Fremme eikeskogen og forhindre gjengroing.

Faglig grunnlag: Naturkartlegging og skjøtelsinnspill i BioFokus-rapport 2010-1, Sandø m.fl., lok. nr. 76.

Tiltaket er i tråd med anbefalt skjøtsel.

Forskrift om vern av Færder nasjonalpark: Tiltaket er søknadspliktig.

- Rydding av vegetasjon - § 3 pkt. 2.3.b)

Tiltak: Skjøtsel av tørreng

- Rydding av kratt mv.

Formål: Hindre at den blomsterrike tørrenga gror igjen.

Faglig grunnlag: Naturkartlegging og skjøtelsinnspill i BioFokus-rapport 2010-1, Sandø m.fl., lok. nr. 88.

Tiltaket er i tråd med anbefalt skjøtsel.

Forskrift om vern av Færder nasjonalpark: Tiltaket er søknadspliktig.

- Rydding av vegetasjon - § 3 pkt. 2.3.b)

Tiltak: Skjøtsel av naturbeitemark

- Rydding av kratt mv på beitemark – kun nordre del er i nasjonalparken.

Formål: Hindre at naturbeitemarka gror igjen.

Faglig grunnlag: Naturkartlegging og skjøtelsinnspill i BioFokus-rapport 2010-1, Sandø m.fl., lok. nr. 79.

Tiltaket er i tråd med anbefalt skjøtsel.

Forskrift om vern av Færder nasjonalpark: Tiltaket er søknadspliktig.

- Rydding av vegetasjon - § 3 pkt. 2.3.b)

18.03.2014

Hilde Marianne Lien
FM, landbruksavdelingen

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2014/1745-0

Saksbehandler: Bjørn Strandli

Dato: 13.03.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	03.04.2014	

162014

Færder nasjonalpark - organisering av sekretariat og knutepunkt

Forslag til vedtak

Styret understreker viktigheten av at styrets sekretariat arbeider i nettverk med andre organisasjoner og myndigheter som har tilknytning til nasjonalparken. Styret slutter seg til den organiseringen av sekretariat og knutepunkt som Fylkesmannen har lagt til rette for.

Bakgrunn og vurdering

Under planleggingen av nasjonalparken ble det jobbet i nettverk, dels for å sikre den nødvendige kompetansen, dels for at arbeidet skulle være godt forankret i organisasjoner og myndighetsorganer som har et ansvar i nasjonalparken.

Etter at nasjonalparken ble opprettet har Fylkesmannen videreført denne arbeidsformen.

Styrets sekretariat

Prosjektleder har gjort en avtale med fylkesmiljøvern sjefen at fagpersoner i miljøvern avdelingen kan trekkes inn som en ressurs i arbeidet og i saksforberedelser til styret. Ut fra erfart arbeidsmengde og faglig bredde på arbeidet så langt, viser dette seg å være helt nødvendig. «Utvalgte kulturlandskap» er også en viktig del av nasjonalparken. Prosjektleder samarbeider tett med landbruksavdelingens leder for «utvalgte kulturlandskap».

Knutepunkt

Knutepunkt er et kjent begrep i forvaltningen av nasjonalparkene. Det innebærer at de mest sentrale aktørene har et tett samarbeid, faste samarbeidsmøter og så langt det er

mulig, et kontorfellesskap. Kontorfløyen i nasjonalparksenteret som planlegges på Verdens Ende, er et slikt kontorfellesskap/knutepunkt.

Selv om bygningen på Verdens Ende ikke er på plass enda, har Fylkesmannen allerede etablert et slikt arbeidsfellesskap. Prosjektleder, Skjærgårdstjenesten, Oslofjordens friluftsråd, Statens naturoppsyn, fylkesmannens og nasjonalparkens informasjonsrådgivere og Ronny Meyer (sitter på stor kunnskap om nasjonalparken) har faste samarbeidsmøter om drift og utvikling i nasjonalparken.

Til disse møtene blir det også invitert organisasjoner, andre myndigheter og enkeltpersoner etter behov. Erfaringene fra dette samarbeidet er gode. Samarbeid og forankring er helt nødvendig i en så vidt mangfoldig nasjonalpark som Færder.

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2014/1746-0

Saksbehandler: Bjørn Strandli

Dato: 13.03.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	03.04.2014	

17/2014

Færder nasjonalpark - rådgivende utvalg - sammensetning

Forslag til vedtak

Styret slutter seg til at det i denne omgang oppnevnes representanter i tråd med sekretariatets innstilling. Eventuell senere utvidelse av rådgivende utvalg bør gjøres etter en evaluering.

Styret ber sekretariatet om å kontakte de som skal være representert i rådgivende utvalg, for å oppnevne sine representanter.

Bakgrunn og vurdering

I forvaltningsordningen for nasjonalparkene er det etablert en ordning med rådgivende utvalg. Et rådgivende utvalg er også forankret i verneforskriften for Færder nasjonalpark. Formålet med det rådgivende utvalget er å forankre driften av nasjonalparken hos berørte parter. De trenger jevnlig informasjon og kan gi viktige bidrag til forvaltningen av parken. Det vil være naturlig at det er nasjonalparkforvalter som har den løpende kontakt med rådgivende utvalg, men det er også viktig at rådgivende utvalg og styret møtes med jevne mellomrom, for eksempel en gang pr. år.

Et sentralt spørsmål er om offentlige myndigheter skal være representert i rådgivende utvalg, eller om utvalget i første omgang bør bestå av organisasjoner og grunneiere.

I og med at de viktigste offentlige organisasjonene deltar i «knutepunktmøtene» og «administrativt kontaktutvalg», heller sekretariatet mot at vi i første omgang konsentrerer oss om organisasjoner og grunneiere, og at denne løsningen evalueres etter et år. Vi har respekt for å lage utvalget for stort i utgangspunktet. Dessuten kan det oppstå rollekonflikter ved å blande sammen offentlig myndighet, grunneiere og organisasjoner i samme utvalg. Hvis det etter hvert skulle oppleves som en vesentlig

mangel at noen offentlige virksomheter ikke er representert i rådgivende utvalg, så er det senere fullt mulig for styret å utvide deltakelsen.

Ut fra en slik vurdering vil sekretariatet forslå følgende sammensetning i det rådgivende utvalget:

Private grunneiere	1 fra hver kommune
Ytre Oslofjord	2 (hvorav en fra frivillig sektor)
Forum for natur og friluftsliv i Vestfold	2 (naturvern 1, friluftsliv 1)
Båtforeningene	1 fra hver kommune
Jakt- og fiskeorganisasjonene	1
Ornitologene	1
Kystkulturforeninger	1
Fiskerlaget	1
Dyreholdere	1
Reiselivsbedrifter	2
Skoleverket	1

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2014/1747-0

Saksbehandler: Bjørn Strandli

Dato: 13.03.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	03.04.2014	

18/2014

Færder nasjonalpark - samarbeid om informasjon og oppsyn i 2014

Forslag til vedtak

Styret ser positivt på at det samarbeides tettere om informasjon og oppsyn i nasjonalparken. Det framlagte forslag til prosjektbeskrivelse er et godt utgangspunkt for det videre arbeid.

Styret ber om at en evaluering legges fram for styret før planleggingen av neste års oppsynsvirksomhet settes i gang.

Bakgrunn og prosjektforslag

SAMORDNET INFORMASJON OG OPPSYN FÆRDER NASJONALPARK 2014/15 – BESKRIVELSE AV PRØVEPROSJEKT

Det vises til vedtak i nasjonalparkstyret 4. mars 2014, der styret sluttet seg til at det bør etableres et tettere samarbeid om informasjon og oppsyn i Færder nasjonalpark i 2014. Sekretariatet har etter dette, sammen med en rekke aktører i Færder nasjonalpark, laget forslag til en prosjektbeskrivelse:

1.0 Bakgrunn og viktige forutsetninger

Færder nasjonalpark ble opprettet august 2013, og omfatter i alt 340 km², hvorav 15 km² landareal og 325 km² sjøareal. Formålet er å bevare et større naturområde på land og i sjø, herunder variasjonen i arter, bestander, naturtyper og geologi. I forhold til tidligere vern er særlig vernet av det marine miljøet nytt. Det er likevel slik at forvaltningen av de utnyttbare marine arter som fisk og skalldyr fortsatt ligger til fiskerimyndighetene. Det er videre forutsatt at allmennheten skal gis anledning til utøvelse av friluftsliv i nasjonalparken, stort sett på samme måte som i dag. Opprettelsen av nasjonalparken tilsier økt fokus på oppsyn,

informasjon og veiledning, særlig med nasjonalparkens plassering i et folkerikt område. Dette forventes også av brukerne.

Tabellen under gir en oversikt over oppsynsordninger i sjø i Vestfold i 2013:

Utøvende oppsynsetat/aktør	Ansvarlig departement/direktorat	Lovhjemmel/ev. politi myndighet	Oppdrag/hovedoppgaver	Ant. tokt/døgn i Vestfold pr. år	Fartøy
Vestfold politidistrikt	Justis – og beredskapsdepartement		Sjøtjenesten: <ul style="list-style-type: none"> • Overvåke fritidsbåtflåten • Jakt og fiskeoppsyn • Plan og bygningsloven • Overvåke miljøovertridelser 	Ca. 120 i perioden mai – nov.	1 politi-båt
Tollvesen	Toll –og avgiftsdirektoratet	Tolloven, tollovsforskriften	Kontroll smugling sjøvei	Ca 20	2 stk TK Svinør TK Hauk
Indre kystvakt	Forsvarsdepartementet	Lov om kystvakten	Jf. Lov om kystvakten §§. 11 og 21	301 patruljedøgn i sone 7. dvs. Egersund il svenskegrens	KV Nornen
Fiskerioppsyn	Fiskeridirektoratet	Havressursloven	Fiskerioppsyn	Svært sporadisk	1 mindre fartøy
Statens naturoppsyn	Klima- og miljødep./ Miljødir.	Lov om statlig naturoppsyn. BP	Ivareta nasjonale miljøverdier.	Ca 100 tokt	Polarcirkel, Zodiak
Skjærgårds-tjenesten	Kommuner Miljødir.	Friluftsløven Plan og bygningslov Naturoppsyn sloven (ingen pol. myndighet)	Tilsyn friluftsområder Bygging i skjærgården Akutt forurensing Oppsyn for SNO (ferdselsforbud og jakt)	Ca. 280 dager. (hvis isfritt) 1200 driftstimer på båter, loggfører	2 stk. 50 fots katamaran og 28 fots en-skrogsbåt, begge i

				ca. 600 dagsverk	aluminium og med vannjet
Nasjonalpark- forvaltning	Eget styre		Forvaltning av nasjonalparken		Egen båt, 20 fot

Oppdelt ansvar og myndighet mellom de ulike oppsynstjenester gjør det krevende med en effektiv ressursutnyttelse. Det er begrenset lite samarbeid og informasjonsutveksling mellom de ulike oppsynstjenester, og det er lite rom for å opptre på vegne av hverandre. Indre Kystvakt er her et unntak og har betydelige oppgaver og fullmakter, men tilstedeværelsen i Vestfold er begrenset.

Med unntak av en mulig økning av oppsynsressurser fra Statens naturoppsyn til nasjonalparken fra 2015, er det neppe realistisk å regne med noen vesentlig, generell økning av oppsynsressurser de kommende årene. Utfordringen blir derfor å gjøre bedre bruk av de ressursene som allerede finnes. Viktige forutsetninger for et prosjekt for samordnet oppsyn i Færder nasjonalpark er derfor:

- tettere dialog, samarbeid og rapportering mellom oppsynstjenestene
- større tilstedeværelse
- bedre utnyttelse av fartøysressursene på tvers av oppsynstjenestene
- utnytte muligheter for at oppsynstjenestene kan informere i felt og følge med på hverandre ansvarsområder
- gjensidig kursing og kompetanseoverføring
- større vekt på felles, forebyggende informasjon til publikum

Det tas utgangspunkt i et prøveprosjekt for 2014 og 2015, med konkrete og praktisk rettede tiltak. Prosjektet koordineres av Færder nasjonalpark, med deltagelse fra Politiet, Indre Kystvakt, Fiskeridirektoratet, Statens naturoppsyn og Skjærgårdstjenesten. Erfaringene fra de to prøveårene evalueres og danner grunnlaget for en videreføring.

2.0 Mål

Færder nasjonalpark skal i 2014 og 2015 ha en effektiv og godt samordnet informasjons- og oppsynstjeneste, basert på forutsetningene i pkt. 1. Felles oppsynskalender skal være på plass senest 1. mai.

3.0 Deltagelse og organisering

Det nedsettes en prosjektgruppe med deltagelse fra følgende parter:

- Nasjonalparkforvaltningen (NPF) - koordinering
- Vestfold politidistrikt (VPD)
- Indre Kystvakt sone 7 (IKV)
- Fiskeridirektoratet (FD)
- Statens naturoppsyn Vestfold (SNO)
- Skjærgårdstjenesten Færder (STF)

NPF innkaller til møter og gjør den nødvendige koordinering. Partene sørger for avklaring med sin ledelse av egen rolle og oppfølging av tiltakene i prosjekt og oppsynsplan. Egen deltagelse

forutsettes dekket over eget budsjett, muligens med visse unntak for Skjærgårdstjenesten, som bør få noen styrking.

Prøveprosjektet avsluttes med en evaluering i 2015, som grunnlag for et eventuelt oppfølgingsprosjekt i 2016.

4.0 Arbeidsmøter 2014

- Arbeidsmøte 3.mars – møtetemaer
  - Gjennomgang og avklaring av prosjektbeskrivelse
  - Gjennomgang og avklaring av oppsynskalender
  - Definerings av felles innsatsområder
  - Plassering av deltakelse og hovedansvar/koordinering for felles aksjoner
  - Gjennomgang og drøfting av felles rutiner (maler)
  - Kurs og kompetansebehov

- Oppstartssamling ultimo april
  - Endelig gjennomgang av oppsynskalender
  - Utsjekking av rutiner, ansvar og informasjonsopplegg
  - Fordypning på prioriterte innsatsområder

- Evalueringsmøte nov./des.
  - Rapportering
  - Evaluering
  - Drøfting av videreføringen i 2015

5.0 Aksjoner 2014

- Sommeraksjon: 5.juli - 3. august – Hovedvekt på:
  - Informasjon til båtbrukere
  - Ulovlig fiske
  - Fart
  - Nasjonalparkforskriften
- Høstaksjon 1: 10. sept. – 1. okt. Hovedvekt på:
  - Jakt
  - Hummerfiske
  - Annet fiske
- Høstaksjon 2: 1. okt. – 19. okt. Hovedvekt på:
  - Jakt
  - Hummerfiske
  - Annet fiske

Deltagere	Sommer-aksjon	Høst-aksjon 1 (sept.)	Høst-aksjon 2 (okt.)	Kommentar
Skjærgårds-tjenesten	daglig	3dg/uke	3dg/uke	Stiller fartøy og mannskap til rådighet
Statens natur-				Deltar dels i eget og dels i

oppsyn	2 dg/uke	2 dg/uke	2dg/uke	STFs fartøy
Fiskerioppsyn	1 dg/uke	1 dg/uke	2 dg/uke	Deltar i STFs fartøy
Vestfold politi- distrikt	1 dg/uke	1 dg/uke	1 dg/uke	Nytter også egen båt og eget mannskap i hele sommeraksjonen
Indre kystvakt	2 dg i aksjons- perioden	1 dg i aksjons- perioden	1 dg i aksjons- perioden	Nytter egne fartøyer og mannskap
Nasjonalpark- forvaltning				Deltar med informasjon og eventuell rapportering av uregelmessigheter

- Utenom aksjonsperiodene forutsettes oppsynsenhetene å gjennomføre planlagt oppsyn i samsvar med oppsynskalenderen.

6.0 Prioriterte innsatsområder

- Ulovlig fiske
- Minimumsdyp for tråling (60 meter)
- Fartsbestemmelser
- Ferdselsforbud i sjøfuglområder
- Regler for teltning
- Hogst og andre terrenginngrep
- Bygningsmessige tiltak
- Avfall og forurensning, generelt
- Akutt forurensning

Innføring i regelverket for de ulike innsatsområdene gis i arbeidsmøtet i april.

7.0 Forslag til rutiner

- I prinsippet følger alle oppsynsmyndighetene med på alle innsatsområder og veileder brukerne av nasjonalparken. Ved mistanke om uregelmessigheter skal det samles dokumentasjon og rapporteres til hovedansvarlig myndighet.

8.0 Ansvar for aksjoner

Følgende har ansvar for koordinering av de felles aksjonene:

- Sommer   Politiet, med bistand fra nasjonalparkforvalter
- Høst 1   Fiskerioppsynet og Statens naturoppsyn
- Høst 2   Fiskerioppsynet og Statens naturoppsyn

9.0 Informasjonstiltak

Foruten å rapportere til ansvarlig myndighet, bør informasjon om uregelmessigheter som hovedregel gis til pressen.

Det bør gis en felles informasjon til pressen om prosjektet våren 2014 (NPF) koordinerer).

Det bør gis en felles informasjon til pressen i etterkant av aksjonene (koordinator koordinerer)

Alle bør ha med seg informasjonsmateriell og fortløpende gi informasjon om nasjonalparken og regelverket. Skriftlig informasjonsmappe trykkes opp.

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2014/508-0

Saksbehandler: Bjørn Strandli

Dato: 13.03.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	03.04.2014	

19/2014

Færder nasjonalpark - nasjonalparksenter - status og veien videre

Forslag til vedtak

Styret slutter seg til den prosessen som er beskrevet i sekretariatets innstilling. Dette arbeidet forutsetter at Miljødirektoratet bevilger de nødvendige midler til å gjennomføre en slik prosess.

Bakgrunn og forslag

Forprosjekt: Nasjonalparksenter på Verdens Ende

Kommunene Tjøme, Nøtterøy og Tønsberg har vedtatt at det skal bygges et nasjonalparksenter på Verdens Ende, med Tjøme kommune som vertskommune. Planene støttes også av Vestfold fylkeskommune og Fylkesmannen i Vestfold. Det er gjennomført en arkitektkonkurranse om utforming av bygget, og en vinner er kåret.

Nasjonalparksenteret skal være et informasjonssenter for publikum. I tillegg skal det ha kontorer for flere organisasjoner som arbeider i nasjonalparken. Vi kan også se for oss andre aktiviteter, som for eksempel konserter og andre kulturarrangementer.

Dette notatet beskriver et forprosjekt som skal avklare hvordan det skal legges til rette for informasjon og opplevelser for besøkende til senteret. Forprosjektet bør gå parallelt med detaljplanleggingen av bygget, og skal blant annet gi innspill til byggeprosjektet.

Mål og avgrensning

Hensikten med forprosjektet er å sikre at vi tenker langt nok fram i en tidlig fase. For at nasjonalparksenteret skal bli attraktivt for publikum i mange år framover, må vi det være lagt til rette for utvikling.

Forprosjektet omfatter ikke det konkrete innholdet i utstillingene. Forprosjektet skal ikke være begrenset av nåværende økonomisk situasjon, men må være basert på at økonomien vil være nøktern, også i årene framover.

Bemanning

Det må settes sammen en gruppe som har bred kompetanse om mulighetene som ligger i Færder nasjonalpark, om utstillinger og opplevelsessentre, kommunikasjon, naturformidling, pedagogikk og teknologi. Forprosjektet må ha en leder.

Tidsplan

Forprosjektet settes i gang våren 2014, og avsluttes i desember 2014.

Visjon

Forprosjektet skal utvikle en eller flere visjoner/scenarier for besøkscenteret. Vi kan for eksempel ta utgangspunkt i spørsmålet «Hvordan ønsker vi at nasjonalparksenteret skal være om fem eller ti år?» og beskrive en eller flere modeller. Dette vil hjelpe oss til å tenke åpent og modig i tidlig fase.

Erfaring og inspirasjon

Forprosjektet skal samle erfaringer som kan være støttende for utviklingen av Færder nasjonalparksenter. Forprosjektet skal kartlegge hvor de beste naturinformasjonssentrene finnes, i Norge og i utlandet, og beskrive *hvorfor* de er best. Hva regnes som *framtiden* for naturinformasjonssentre?

Forprosjektet skal gi svar på følgende spørsmål:

Bygget

Hvilke deler av bygget skal brukes til permanente utstillinger, og hvilke kan brukes til midlertidige utstillinger? Bygget er ikke stort, kan vi tenke utradisjonelt? For eksempel gulv og tak?

Samarbeid med arkitektene

Forprosjektet må søke et nært samarbeid med arkitektene, for å sikre at våre innspill kommer på rett tidspunkt i deres framdrift. Samtidig må vi lære av hvordan arkitektene tenker. Hvordan skal dette organiseres?

Byggeteknikk og infrastruktur

Hvordan skal bygget legges til rette for utstillinger? For eksempel teknisk infrastruktur, stendere som tåler vekten av store skjermer, «brønner» i gulvene med uttak for strøm og IT, naturlig lys, innendørs belysning osv.

Teknologi og andre virkemidler

Lage en liste over medier og andre virkemidler som vi antar vil bli brukt i utstillingene. (Skjermer, plakater, gjenstander osv)

Uteområdene

Hvordan kan uteområdene på Verdens Ende bli en integrert del av utstillingen? Hvordan kan vi binde sammen det publikum opplever ute og inne? Skal det legges til rette for utendørs infrastruktur av noe slag?

Kompetanse

Hvilken kompetanse er det behov for i planfasen og under byggeprosjektet?

- ✓ Naturkunnskap

- ✓ Lokalkunnskap
- ✓ Pedagogikk
- ✓ kunnskap om hvordan man bygger opp utstillinger for ulike aldersgrupper
- ✓ erfaring fra andre museer/utstillinger
- ✓ reiseliv
- ✓ flere?

Hvordan skal vi sikre at hovedprosjektet har riktig kompetanse og blir godt ledet?
Hvilken kompetanse finnes i det offentlige Vestfold? (Vestfoldmuseet osv)
Hvor kan vi «kjøpe» kompetanse?

Sertifisering av nasjonalparksenteret

Parallelt med forslaget over bør det nå taes kontakt med Miljødirektoratet med tanke på gjennomføring av en sertifiseringsprosess for senteret. Sertifiseringsprosessen bør ha samme tidsfrist som utredningen for øvrig.

Rapportering

Forprosjektet skal levere en rapport til styret for nasjonalparken. Rapporten skal så langt som mulig gi svar på problemstillingene som er skissert i dette notatet, og foreslå en prosjektplan for arbeidet fram mot et ferdig informasjonssenter.

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2014/1748-0

Saksbehandler: Bjørn Strandli

Dato: 13.03.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	03.04.2014	

20/2014

Færder nasjonalpark - plassering og utforming av informasjonstavler og portaler

Forslag til vedtak

Bakgrunn og forslag

Sekretariatet har i lengre tid arbeidet med utforming av skilt som skal settes på forskjellige steder i nasjonalparken og i randsonen rundt. Vi har også tre steinportaler som ligger på lager. Så langt har planen vært å sette opp portalene på Verdens Ende, Tønsberg havn og Østre Bolæren.

Forslag til skiltplan har flere nivåer:

- Generell informasjon som står på de tre portalene, på fire språk. Ferdig forslag er laget
- Generell, tospråklig informasjon i båthavner osv. Ferdig forslag er laget
- På noen øyer/steder bør det lages egen informasjonstavle. Vi har laget forslag til en slik tavle for Mellom Bolæren
- Det bør gis informasjon om spesielle objekter. Forslag til slike tavle er laget for bl.a. Grevestuen på Mellom Bolæren.
- Det settes opp nasjonalparksilt på beferdede steder langs nasjonalparkkrensen (Bjerkø, Sandø, Verdens Ende og Moutmarka). Dette materiellet ligger på lager og vil bli plassert i terrenget i tilknytning til den formelle grensemerkingen.

Bildene som viser alternative plasseringer av portalene, tavlenes utseende osv. tar for mye plass til å kunne sendes via mail. Dette vil derfor bli sendt som post.

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2014/1749-0

Saksbehandler: Bjørn Strandli

Dato: 13.03.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	03.04.2014	

21/2014

Færder nasjonalpark – «kulturlandskapsskolen»

Forslag til vedtak

Styret slutter seg til innstillingen om å prøve ut en «nasjonalparkscole» knyttet til Færder nasjonalpark. Styret ber om at evalueringer som gjennomføres, blir forelagt styret.

Bakgrunn og forslag

Forslaget under ble lagt fram for arbeidsutvalget i «Utvalgte kulturlandskap» den 7. mars 2014. Arbeidsutvalget er enig i at et kursopplegg som foreslått, settes i gang. Oslofjordens friluftsråd er villige til å organisere kursopplegget. Fylkesmannens landbruksavdeling og Oslofjordens friluftsråd har sagt seg villige til å delta i det spleiselaget som er foreslått: Oslofjordens friluftsråd – 30 000, fylkesmannens landbruksavdeling – 30 000, Nasjonalparforvaltningen – 30 000.

Kr. 30 000 er innarbeidet i det foreløpige budsjettanslaget som er lagt fra for styret.

KULTURLANDSKAPSSKOLE

I høringsrunden for Færder nasjonalpark kom det opp et forslag om å etablere en kulturlandskapsskole knyttet til nasjonalparken. I ettertid har mange sluttet seg til at dette er en god idé, ikke minst fordi «Utvalgt kulturlandskap» i Vestfold er omtrent sammenfallende med nasjonalparken.

En arbeidsgruppe bestående av Hilde Marianne Lien (Utvalgte kulturlandskap), Kjetil Johannessen (Oslofjordens Friluftsråd), Preben Fossaas (bonde og dyreholder i nasjonalparken) og Bjørn Strandli (prosjektleder) har vurdert saken nærmere og legger med dette fram et forslag til gjennomføring.

Bakgrunn

Skjærgården øst for Nøtterøy og Tjøme er Vestfolds bidrag til «Utvalgte kulturlandskap» i Norge. Mange av øyene i dette området har vært bebodd gjennom lang tid, med fiske, småjordbruk og sjøfart som levevei. Etter at skjærgården ble avfolket har de fleste øyene vært preget av gjengroing. I dag har tre av øyene fast bosetting, to av dem er aktive gårdsbruk. Gårdbrukerne på de to øyene og noen grunneierforeninger har de siste 25 – 30 år bidratt til å bremse gjengroingen. Stimuleringen fra «Utvalgte kulturlandskap» startet i 2009 og har bidratt til ytterligere økt aktivitet og rydding av gamle kulturmarker, beiting, slått og ivaretagelse av kulturminner.

I løpet av de siste 10-15 årene har også flere historiske bygningsmiljøer og andre kulturminner blitt restaurert, ikke minst i Bolærneområdet. Samlet har dette gitt området et nytt og spennende preg.

Det er vel kjent at Færder nasjonalpark og omkringliggende områder representerer det rikest biologiske mangfoldet i norsk natur. Vi har derfor et stort ansvar med forvaltningen av dette store mangfoldet. En fornyet skjøtsel av det gamle kulturlandskapet bidrar til å øke det biologiske mangfoldet i området, sammenlignet med slik det var (et gjengrodd landskap). Et vern av skjærgårdsnaturen og det historiske kulturlandskapet i skjærgården er derfor sammenfallende interesser.

Metoder for skjøtsel av historiske kulturlandskap er ganske forskjellig fra moderne jordbruk og har vært nær ved å gå i glemmeboken. Det krever innsikt i de gamle driftsmetodene. Sammensetning av arter i historiske landskap er ganske annerledes enn det vi har i et moderne jordbrukslandskap. Etter hvert som det historiske kulturlandskapet ble sjeldent, ble også mange av de tilhørende artene sjeldne. Derfor er en rekke rødlistearter knyttet til det gamle kulturlandskapet. Kunnskap om en rekke organismers økologi er derfor en nødvendig del av arbeidet med historiske kulturlandskap.

Formål

- Gi undervisning til grunneiere og alle andre interessenter om historiske kulturlandskap og restaurering, istandsetting og skjøtsel
- Skape et fagmiljø og nettverk knyttet til Færder nasjonalpark, Utvalgt kulturlandskap i Vestfold og regionen for øvrig
- Kulturlandskapsskolen skal være knyttet til Færder nasjonalpark, med Østre Bolærne som et knutepunkt
- Kulturlandskapsskolen skal være en del av det samlede informasjonstilbudet i Færder nasjonalpark og Utvalgte kulturlandskap.
- Kulturlandskapsskolen etableres som en prøveordning på to år.
- Etter 2 år skal det gjennomføres en evaluering. Evalueringen vil være grunnlag for å ta stilling til om kulturlandskapsskolen skal videreføres mer permanent.

Følgende ambisjonsnivåer vurderes:

- A. Kun undervisningsopplegg. Undervisning kan ambulere rundt i området.
- B. Undervisningsopplegg som i A + fast tilknytning til en bygning mht. innendørs undervisning, informasjonsmateriell og utstyr.
- C. Undervisningsopplegg som i A, fast tilknytning til bygning + hovedtilknytning til et fast demonstrasjonsgårdsbruk i området.

Innhold

Undervisningsopplegget bør konsentrere seg om følgende fagområder:

Teori

- Landskapets historie
- Kulturminner i landskapet
- Landskapets økologi og biologiske mangfold
- Driftsformer i kulturhistoriske landskap
- Istandsetting og skjøtsel av verdifulle kulturlandskap med tilhørende naturtyper
- Praktisk driftsopplegg og samarbeid rundt drift av historiske kulturlandskap, eksempler

Drift

- Istandsetting og skjøtsel av slåttemark, hagemarker, naturbeitemarker, strandenger, tørrbakker og knauser, eikeskog, annen edel løvskog mv.
- Skjøtsel av eng til før – gamle kulturmarker
- Beiting – kombinasjon av sau og storfe, beitetrykk, vinterforing, sommerbeite mv.
- Driftsøkonomi; effektiv drift, offentlige tilskuddsordninger mv.

Lokal kultur

- Eksempler på modeller for frivillighet, bruk av personer med atferingsbehov osv.
- Historiske kulturlandskap som lokal identitetsskaper, kopling til kulturarrangementer osv.
- Praktisk samarbeid mellom «kulturlandskapsskolen», nasjonalparksenteret og annen informasjonsvirksomhet i regionen, skoleverket osv.

Organisering og ansvar

Oslofjordens Friluftsråd (OF) tar et hovedansvar for å organisere driften av kursene. De rekrutterer selv inn personell til å ivareta drift og undervisning mv.

Det nedsettes en styringsgruppe som har ansvar for å godkjenne tiltaksplaner for året. OF må også på slutten av året rapportere til styringsgruppen, UKL og Færder nasjonalparkstyre om gjennomførte aktiviteter og disponering av personell og økonomiske ressurser.

Vi foreslår at følgende deltar i styringsgruppen:

- Fylkesmannens landbruksavdeling
- Nasjonalparkforvaltningen
- Oslofjordens Friluftsråd
- Skjærgårdstjenesten
- Nicolaus Wedel Jarlsberg
- Marianne Ueland eller Morten Ueland
- Representant fra «Ytre Oslofjord»
- Representant for driverne på Østre Bolæren

Vurdering av ulike ambisjonsnivåer

Ambisjonsnivå A - kun undervisningsopplegg, undervisningsopplegg kan ambulere rundt i området

1. Konkrete tiltak for å komme i gang

- Lage en kursplan for sommerhalvåret 2014 med 5- 8 kursaktiviteter på teori og praktisk skjøtsel av historisk kulturlandskap og kulturminner.
- Aktivitetsplanen godkjennes av styringsgruppen
- Gjennomføre tiltakene
- Det er viktig å tilpasse opplegget slik at deler av kurset kan falle sammen med ferietiden, da mange grunneiere er tilstede i området.

2. Budsjett/finansiering

Nasjonalparkforvaltningen, Fylkesmannens landbruksavdeling (UKL) og Oslofjordens friluftsråd bidrar hver med kr. 20.000 (til sammen kr. 60.000) til kulturlandskapsskolen i 2014. Midlene fra nasjonalparkforvaltningen og UKL gis som tilskudd til OF.

Ambisjonsnivå B – som A + fast tilknytning til en bygning på Østre Bolæren (en liten utstilling + undervisning av små grupper)

I tillegg til ambisjonsnivå 1 vil dette kreve at man får tilgang til et mindre lokale i nærheten av havna på Østre Bolæren. Dette må drøftes med eier/driver av stedet.

Budsjett/finansiering

Nasjonalparkforvaltningen, Fylkesmannens landbruksavdeling (UKL) og Oslofjordens friluftsråd bidrar hver med kr. 30.000 (til sammen kr. 90.000). Midlene fra nasjonalparkforvaltningen og UKL gis som tilskudd til OF.

Ambisjonsnivå C – som B, men også med tilknytning til et demonstrasjonsgårdsbruk i området

I tillegg til ambisjonsnivå B vil dette krev at det etableres et lite demonstrasjonsgårdsbruk på Østre Bolæren eller et annet sted i området. Arbeidsgruppen har så langt ikke utredet etablering av et demonstrasjonsgårdsbruk.

Valg av ambisjonsnivå - arbeidsgruppen anbefaling:

Arbeidsgruppen anbefaler at ambisjonsnivå B prøves ut i 2014 og 1015 (prøveperioden).

Arbeidsgruppen mener også at det kan være aktuelt å utrede ambisjonsnivå C nærmere, men ikke i denne omgang. Det bør brukes noe mer tid til på en slik sak. Gruppen anbefaler at nivå 3 eventuelt vurderes i løpet av prøveperioden.

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2014/1743-0

Saksbehandler: Bjørn Strandli

Dato: 13.03.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	03.04.2014	

22/2014

Færder nasjonalpark - budsjett 2014

Forslag til vedtak

Styret tar budsjettanslaget til orientering og ber om at endelig budsjett legges fram når alle tildelingsbrev foreligger.

Bakgrunn

Tildeling av midler skjer fra ulike deler av Miljødirektoratet (Statens naturoppsyn og Nasjonalparkseksjonen) og til ulike tider. Først mot slutten av mai vil vi ha full oversikt over tildelingsbrevene fra direktoratet. Vi har derfor måttet gjøre et anslag i denne omgang.

I slutten av denne oversikten har vi også tatt med noen finansieringskilder utenfor Miljødirektoratet/Fylkesmannen.

FÆRDER NASJONALPARK – BUDSJETTANSLAG 2014

Drift		200 000
Styre, rådgivende utvalg mm.	155 000	
Båt + utstyr	15 000	
Stimuleringsmidler frivillighet	30 000	
Lønn nasjonalparkforvalter		Lønn 1.3 årsverk dekkes av Fylkesmannen. Tall settes inn når tilsetning er avklart

<p>Planlegging av nasjonalparksenter Gjelder midler til planlegging av utstillinger.</p> <p>Viser til brev fra Fylkesmannen til Tjøme kommune datert 22.1.14</p>	<p>Tildelingsbrev foreløpig ikke mottatt.</p>
<p>Investeringsstilskudd til forvaltningsknutepunkt (kontorfløy i nasjonalparksenter) Vi viser til brev fra Fylkesmannen til Tjøme kommune datert 22.1.14 Det er søkt om 2 500 000</p>	<p>Tildelingsbrev foreløpig ikke mottatt</p>
<p>Informasjonstavler og stativ Vi har nå startet arbeidet med en skiltplan for nasjonalparken. Det vil bli laget et samlet design for utforming av skilt, stativer og plassering. Det bør informeres godt på steder med mye ferdsel og ikke minst i gjestehavner, mye brukte «uthavner» og i randsonen, for eksempel båthavnene. Vi har fått mye tilbakemeldinger om at slik informasjon er forventet nå friluftsesongen 2014 setter inn.</p> <p>Denne posten omfatter også oppsetting av de tre steinportalene som ble produsert i 2013 (ligger på lager) og et tilskudd på 30 000 til kursopplegg for skjøtsel av kulturlandskap (kulturlandskapsskolen)</p> <p>Det er søkt om 320 000 på denne posten.</p>	<p>Tildelingsbrev foreløpig ikke mottatt.</p>
<p>Supplerende beskrivelse av marin økologi og marine naturtyper De grunne bløtbunnsområdene har en viktig økologisk funksjon og mange viktige arter veksler mellom å bruke dypområdene og grunntområdene. Vi har behov for å få sammenstilt kunnskap om det økologiske samspillet mellom de ulike delene av det marine miljøet. Grunntvannsområdene (og særlig ålegrasengene) er utsatt for ulike inngrep. Bl.a. er det flere steder tendenser til bøyehavner. Kunnskap er svært viktig for å kunne motivere til en god forvaltning av disse områdene.</p>	<p>50 000</p> <p>Tildeling fra Fylkesmannen</p>
<p>Supplerende beskrivelse av biologisk mangfold (insekter) Færder nasjonalpark sitt hovedbidrag i den norske «nasjonalparkfamilien» er det store biologiske mangfoldet. Denne nasjonalparken representerer det rikeste livsmiljøet vi har i Norge. Derfor har vi vurdert som viktig å ha god oversikt over artene og deres livsmiljø. Kunnskapsgrunnlaget er svakest på det marine miljøet og terrestriske insektarter.</p> <p>Nasjonalparken har et stort antall rødlistede insektarter. Supplerende dokumentasjon vil måtte gå over noen år.</p>	<p>50 000</p> <p>Tildeling fra Fylkesmannen</p>
<p>Skjøtselsplaner og forvaltningsplan Vi ønsker å lage nye skjøtselsplaner for Bjerkøy og Østre Bolæren. Disse øyene har stort innslag av skjøtselsavhengige naturtyper i kulturlandskapet.</p>	<p>150 000</p> <p>Tildelingsbrev datert 4.3. Gjenstående arbeid med forvaltningsplanen gjøres med</p>

<p>I dag foreligger utkast til skjøtelsesplaner for øyene Hvaløy, Gåsøy, Sandø, Søndre Årøy og Mellom Bolæren. Det er behov for å slutføre prosessen fram til vedtatte planer.</p> <p>Denne posten omfatter også kostnader til videre arbeid med forvaltningsplanen og trykking av denne.</p> <p>Vi er avhengige av å hente inn faglig bistand og kapasitet utenfra i dette arbeidet.</p>	<p>egne krefter.</p> <p>Det foreslås at midlene i hovedsak brukes til skjøtelsesplaner</p>
<p>Skjøtselstiltak (se også bestillingsdialogen) Dette omfatter rydding og slått på Mellom Bolæren, Steinkloss, Moutmarka og Sandø (krevende oppgave med å fjerne rynkerose som truer parkens eneste forekomst av rødlistearten kubjelle).</p>	<p>150 000</p> <p>Tildeingsbrev fra Statens naturoppsyn (SNO)</p>
<p>Uttak av mink som truer sjøfuglkoloniene</p>	<p>25 000</p> <p>Tildelingsbrev fra SNO</p>
<p>Hekketaksering av sjøfugl</p>	<p>20 000</p> <p>Tildelingsbrev fra SNO</p>

UTVALGTE KULTURLANDSKAP – TILTAK (landbruksavdelingen)

Kulturlandskapsskolen	30 000

KUNNSKAP OG NÆRING (Vestfold fylkeskommune)

Kurs for nasjonalparkverter	50 000
Trykkekostnader- buttons, klistremerker, tavler	40 000

OSLOFJORDENS FRILUFTSRÅD

Kulturlandskapsskolen	30 000
------------------------------	--------